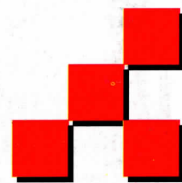

BOBOVAC

GODINA XII.

LIST VAREŠKIH HRVATA

BROJ 143

VAREŠ

STUDENI 2006.

Cijena 1 KM • 4 Kn

Za inozemstvo 1 €

Predizborna kampanja je tijekom proteklih mjeseci potisnula u drugi plan ključno pitanje pristupanja Bosne i Hercegovine euroatlantskim integracijama, čiji je rok nemoguće čak i postaviti, a pred budućim vlastima stoji paket ustavnih promjena koji treba usvojiti iako je svima jasno da nije dobar. Dobar je samo zato što nema boljeg i što nikome nije stalo da on bude bolji. Čak je i međunarodna zajednica počela izvoditi računicu da će oni koji su spremni glasovati za diskutabilne ustavne promjene imati dovoljno ruku podignutih u zrak u znak usvajanja i da se to završi već jednom. No, aktualni pregovori oko sastava nove vlasti trajat će, po svemu sudeći, dovoljno dugo da se i ovu godinu upiše kao još jednu jalovu i jadnu.

Od čega onda živi sirotinja kao najrasprostranjeniji sloj stanovništva u BiH? Čini se da živi od iluzija, od tragičnih vijesti u medijima i od uvjerenja da ima i mnogo gorih stvari od neimaštine. Primjerice, istraga o uzrocima prometne nesreće koja se koncem listopada dogodila kod Žepča, a u kojoj je poginulo devet osoba (petero djece!), danima je privlačila pažnju ljudi praznih želudaca. Da ironija bude veća, rezultati očevida nisu se tako napeto iščekivali od strane onih čiji se dobro popunjeni trbusi hrane iz državnog proračuna i čija je službena dužnost skrbiti o sigurnosti na putovima. Njima je dovoljno to što su za njihove glave, koje su "važnije" od drugih, na raspolaganju zračni jastuci i da imaju, za te jednako važne stražnjice, ugrađeno grijanje u sjedalima. A to što se vozaču prastarog kombija doslovce raspala guma, koja je prema rezultatima istrage i prouzročila tako tragičnu nesreću, ispada odgovoran samo on – taj nesretnik koji je vlastitim rukama povezao u smrt, između ostalih žrtava, svoju suprugu i svojih troje djece mlađih od 10 godina. Ovakve su tragedije u društvima gdje su na vlasti ljudi koji se isto tako zadovoljno vozikaju svojom zemljom kao naši, ali koji nisu

IZMEĐU DVA BROJA

tako bešćutni, uvijek povod za naručivanje studije koja će pokazati zašto je došlo do nesreće koja je odnijela tolike živote i što treba poduzeti da se to više ne ponovi. No, i bez studije, u našem slučaju to bi pitanje problematiziralo dvije stvari: s jedne strane, starost i ispravnost vozila, a s druge strane sigurnost samih prometnica. Dok je na snazi zakon koji ne dopušta uvoz automobila starijih od sedam godina i logika razmišljanja po kojoj je bolje tolerirati kotrljanje bezbroj punoljetnih krševa po bh. cestama nego omogućiti uvoz krševa(!), starih recimo deset godina, nerealno je očekivati poboljšanja jer mentalitet naših ljudi je takav da mnogi koriste svoje vozilo dok se doista ne raspadne, a o ekološkim normama ne treba reći nijedne riječi. Premda još nije dokazano da je netko umro negdje pokraj ceste zbog potpuno nekontrolirane emisije štetnih plinova, vrijedilo bi razmisliti barem

o tome kako stanovništvu slabog imućnog stanja učiniti pristupačnijim automobile koji su sigurniji. Kada neka stručna osoba tvrdoglavo brani postojeći zakon, zbilja je smiješna ako zanemaruje činjenicu da većina "krševa" koji su u ovom trenutku stari 10 godina, dakle proizvedenih 1996., imaju ugrađen sustav protiv blokiranja kotača pri kočenju (ABS) i bar jedan ili dva zračna jastuka kao dio serijske opreme, što su elementi sigurnosti koji, dokazano, jako pomažu u kritičnim situacijama. No, našim je zakonodavcima jedino važno skućiti sebe skupocjenim automobilima visoke aktivne i pasivne sigurnosti, dakako, sredstvima poreznih obveznika.

A sad (i opet!) o putovima. Ima razloga, jer opasnost stanuje upravo kod nas. Dionica magistralnog puta (zvučnoga imena) M-17 koja u dužini od oko 150 kilometara prolazi kroz Zeničko-dobojski kanton, crna je točka bh. putova kada se govori o broju prometnih nesreća. Naime, na tom dijelu puta u prvih devet mjeseci ove godine dogodilo se oko 2.500 prometnih nesreća u

kojim su život izgubile 33 osobe, a više od 700 je bilo teže povrijeđenih. Nije to slučaj samo ove godine, već je prema crnim statističkim podacima ova prometnica konstantno vodeća po broju smrtno stradalih. Uzmimo npr. podatak iz 2004. o 55 poginulih, dok je na drugim cestama i u drugim kantonima ta brojka gotovo upola manja. Što još reći?!

S opasnih cesta prelazimo na vareške ceste koje se jedva zaslužuju tako zvati, a jednom takvom stiže se i do srednjovjekovnog grada Bobovca. Njome su, ili jedino još helikopterom, novoizabrani članovi Predsjedništva BiH, prema nečijem prijedlogu, trebali doći na temelje bosanske državnosti i položiti prisegu. Ipak nisu, što je bila prva stvar oko koje se nisu složili, ali i Bobovac je odveć ruralno mjesto za takvu ceremoniju. No, neke inicijative o kojima ćete čitati u ovom broju najavljuju da bi se to moglo promijeniti i da će se od zanemarenog Bobovca napraviti pristojna destinacija. Živi bili, pa vidjeli! A budući da je stolni grad jedna od tema ovoga mjeseca na naslovnici donosimo fotografiju kipa kraljice Katarine Kotromanić koji se nalazi u franjevačkom samostanu u Kraljevoj Sutjesci.

Vidjet ćete u ovom broju također da je Vareš (s okolicom) u posljednje vrijeme mnogo živih izgubio i da ljudski potencijal u njemu nezaustavljivo kopni, no pokoj će bakika još uvijek utješno reći: "Svima nam je, sinko, do Božje volje...". U materijalnom smislu grad nam je, nekako neočekivano, dobio duž glavne ulice novi asfalt, a u kulturnom pogledu istinski se uzdizao. Kroz pet dana, od ponedjeljka do petka, u Sarajevu su otvorene dvije "vareške" izložbe i gotovo bi se moglo kazati da su kulturom i umjetnošću Varešani krenuli u tihi okupaciju glavnoga grada. A mnogi su skloni neoprezno izjaviti da je Vareš izgubio svaku vrijednost. Činjenica da nije osobito primamljivo živjeti danas u njemu ne znači da je i smak vareškog kreativnog i stvaralačkog svijeta. U svakom trenutku se ispod površine može iskopati neki nalaz da je Vareš bio i ostao svojevrsan kulturološki fenomen.

B

— IZ ŽUPNIH MATICA —

VAREŠ Kršteni: Viktorija Jurkić (Mladena i Ane).

Vjenčani: Dubravko Babić i Danijela Stoičić, Ivica Babić i Mijana Grgić, Filip Ridić i Ruža Šiljić.

Umrli: Ružica Damjanović rođ. Kokorović (1957.), Marta Mikić rođ. Čubel (1939.), Jozo Čorluka (1932.), Jelena Čavić rođ. Kukrić (1917.), Filip Josipović (1932.), Dragica Likić rođ. Sačavski (1934.), Ilija Pogarčić (1926.), Anto Miočević (1934.), Vlado Šurkić (1959.), Mijo Miočević (1939.), Jelena Idžaković rođ. Pavić (1932.), Alojzije Ilić (1930.), Manda Dugonjić rođ. Dužnović (1928.), Barbara Pentić rođ. Josipović (1927.), Krunoslav Gavran (1927.), Ivica Matanović rođ. Pejčinović-Adašević (1917.), Janja Pentić (1930.).

"Bobovac" su financijski potpomogli **Ana Kristić** iz Kiseljaka s 30 KM, **Alojz Radoš** iz Neuma s 30 KM, **Vedrana i Blaženko Miočević** iz Drvara s 200 Kn, **Miroslav i Blaženka Božić** iz Lausanne (Švicarska) sa 100 CHF, te **Vinko Lovrenović** iz Drvara s 20 KM, na čemu im uredništvo toplo zahvaljuje.

Fotografija na naslovnici: **Ilija Božić**

— ODRŽANA SKUPŠTINA "NAPRETKA"

NOVO VODSTVO PODRUŽNICE

M. MARIJANOVIĆ

U velikoj dvorani Općine Vareš 30. listopada 2006. godine održana je redovita godišnja i izborna skupština Hrvatskoga kulturnog društva "Napredak" – Podružnice Vareš. U radu skupštine sudjelovalo je 40 članova Podružnice, a skupštini su kao gosti nazočili načelnik Općine **Hamdo Fatić** i predsjedatelj Općinskog vijeća **Zdravko Marošević**, predstavnici četiriju političkih stranaka s hrvatskim predznakom (HDZ, HSP, HSS i NHI), te vareški župnik **fra Ivica Vidak** i župnik iz Borovice **don Perica Majić**.

Predsjednik Podružnice **Čedomir Jelić**, koji je na tome mjestu proveo sveukupno 6 godina, podnio je izvješće za protekli period kojim je obuhvaćeno razdoblje od početka studenog 2002. do konca listopada 2006. godine. Okosnicu "Napretkova" djelovanja i dalje čine "Bobovac" – list vareških Hrvata i Hrvatski radio "Bobovac" Vareš. Posebno je naznačen kontinuitet koji Podružnica održava u medijskom djelovanju, čime se premašilo sva očekivanja ne samo na lokalnom planu nego i šire, jer sve druge podružnice, pa i sama Središnjica "Napretka", priznaju kako je riječ o pothvatu, o "vareškom čudu" koje nitko nigdje nije ponovio.

Kad je riječ o našem listu, za vrijeme izvještajnog razdoblja, točnije 16. svibnja 2003., u istoj dvorani svečano je obilježen izlazak jubilarnog 100. broja "Bobovca". Od značajnijih datuma, koji se odnose na Radio "Bobovac", 6. lipnja 2003. obilježena je 10. obljetnica utemeljenja i 8. obljetnica kontinuiranog rada, a 11. veljače 2005. Regulatorna agencija za komunikacije izdala je Hrvatskom radiju "Bobovac" Vareš dozvolu za zemaljsko emitiranje programa na razdoblje od 10 godina. Iz djelovanja Šahovskog kluba izdvojena je pobjeda na 9. ekipnom kupnatjecanju šahista Herceg-Bosne, održanom u Neumu u proljeće 2004.

Od ostalih aktivnosti spomenuto je da je u protekle četiri godine pod patronatom Podružnice održano 11 kulturnih manifestacija; uglavnom su to bile književne,

glazbene i likovne promocije djela vareških autora. "Napredak" se, uostalom, u navedenom periodu dva puta pojavio i kao nakladnik: u travnju 2003. objavljene su "Vareške priče" **Željka Ivankovića**, a u srpnju 2006. zbirka priča "Kad i zvona zanjeme" **Mladenka Marijanovića**. Dva puta je Podružnica poduprla druge manifestacije, i to: 1. ožujka 2003. zajedno s poduzetom "Hinger-International" organiziran je prigodni pokladni maskenbal, a 2. studenog 2003. u suorganizaciji s udrugama proizašlim iz Domovinskog rata, upriličen je spomen na 10. obljetnicu stradanja vareških Hrvata.

Sve je to rezultiralo dodjelom plakete Podružnici Vareš za postignute iznimne rezultate, na 53. godišnjoj skupštini HKD "Napredak" održanoj 16. listopada 2004. u Sarajevu. No, Jelić je na kraju zahvalio darovateljima koji su svojim priložima značajno pomogli prevladavanju financijskih problema u radu Podružnice, naglasivši kako bez njihove pomoći pojedine aktivnosti ne bi bile realizirane. Podnoseći financijsko izvješće, istaknuo je da u blagajni ostavlja gotovo isti iznos koliki je i zatekao nakon fra Matinog odlaska ujesen 2000. godine (30.000 KM). Iako se ta količina novca nekima učinila nepresušnom, iz svoga je predsjedničkog iskustva Jelić naglasio da posjedovanje i uzdržavanje osobito

Novi predsjednik Podružnice: Željko Franjić

elektronskog medija donosi goleme mjesečne izdatke. Nakon kratke rasprave, njegovo izvješće jednoglasno je usvojeno i zatim se prešlo na izborni dio skupštine.

Provedenim tajnim glasanjem za novog predsjednika Podružnice izabran je **Željko Franjić**, koji je za svega 2 glasa bio ispred drugog kandidata, **prof. Željka Sertića**. Dopredsjednik će u narednom četverogodišnjem razdoblju biti **Mario Mirčić**, tajnik **Zoran Terzić**, a rizničarka **Lucija Slugić**. U Odbor Podružnice od predloženih 12 kandidata izabrano je šest članova, i to (poredak prema broju dobivenih glasova): **Čedomir Jelić**, **Željko Ivanković**, **Alma Mandić**, **Mladenko Marijanović**,

Zdravko Marošević i **Željka Petrović**. **Željko Sertić** i **Danijela Pavlić** u Odbor su ušli automatizmom, kao neizabrani kandidati za predsjednika odnosno dopredsjednika. U Nadzorni odbor od predloženih šest kandidata izabrano je sljedećih pet: **Vinko Franjković**, **Anto Bogeljić**, **Toni Petković**, **Jelica Sertić** i **Tomo Lučić**.

Među programskim zadacima koji se nalaze pred novim vodstvom istaknuti su: nastavak kontinuiranog medijskog djelovanja (Radio i list "Bobovac"); iznalaženje odgovarajućih prostorija za djelovanje Radija i lista; jačanje nakladništva i s tim u vezi izdavanje jedne knjige godišnje s tematikom iz vareškog kraja, odnosno autora iz vareškog kraja; obilježavanje datuma iz vareške prošlosti prigodnim sadržajima u listu i na radiju "Bobovac", odnosno u vidu posebnih manifestacija, i sl. Treba napomenuti da je u međuvremenu počelo preseljenje Radija i lista u novoizgrađeni objekt u kom se nalazi Pučka kuhinja, te da će se prostorije ovih medija nalaziti na katu. U povodu toga, čini se zgodnim citirati župnika fra Ivicu Vidaka, koji je našao rješenje za trajno preseljenje i pri tome rekao: "Koliko god je ljudima u ovoj sredini potrebno kruha, toliko im treba i lijepe riječi: da je poslušaju ili pročitaju i time nahrane svoju dušu. Zato ovim medijima pripada mjesto pod zajedničkim krovom, pod kojim su ljudi već navikli nalaziti okrepu..."

Radno predsjedništvo sumira rezultate glasanja

Kabinet informatike u OŠ "Vareš"

OBRAZOVNA PROBLEMATIKA

O tome kakva je situacija u vareškim školama može se govoriti s više aspekata jer uvijek se nađe nezadovoljnih učenika, roditelja, pa i djelatnika. Međutim, kada se vareške matične škole usporede s drugima u kantonu ili, kako se ima običaj kazati, u sličnim specifičnim sredinama, oni uopće ne zaostaju nego su čak uzor po svojoj inventivnosti, privučenim donacijama i dobrim unutarnjim odnosima. Poslije svega što se zbivalo u vareškim školskim kolektivima u proteklih deset godina nakon rata, sve izgleda tako normalno dok se ne umiješa nadležno kantonalno ministarstvo.

M. MARIJANOVIĆ

U Osnovnoj školi "Vareš" tijekom 2006. uradilo se dosta mnogo na poboljšanje uvjeta. Kao najveći zahvat izvršena je potpuna rekonstrukcija dvorane za tjelesnu kulturu sredstvima USAID-a; vrijednost radova iznosila je 211 tisuća KM, a implementator je bio CRS. Dio sredstava za obnovu dvorane dobiven je i od Vlade Republike Hrvatske, čime je škola financirala pripremne radove, platila komisije i dozvole, dok je Općina Vareš financirala projektnu dokumentaciju. Osim nove dvorane, zahvaljujući dodatnim sredstvima Vlade RH i UNESCO-a škola je uspjela realizirati i projekt opremanja vrlo suvremenog kabineta informatike s 21 računarom – umreženim i priključenim na Internet, te nabavila multimedijски projektor, prijenosno računalo, diktafone, kameru, skener, printere, plastifikatore i glazbenu liniju. Trenutno se razmatra kako svu tu tehniku iskoristiti na najbolji način. U ovoj školi su također dobro opremljeni kabineti za tehničku kulturu, glazbenu kulturu i biologiju, a u ostalim ka-

binetima se nalaze osnovna sredstva za nastavu. Dvije učionice i jedan sanitarni čvor prilagođeni su učenicima I. i II. razreda devetogodišnjeg obrazovanja. Na koncu, od Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Zeničko-dobojskog kantona dobiven je novi namještaj za tri učionice.

Osnovnu školu u Varešu pohađa 506 učenika, od toga 272 dječaka i 234 djevojčice, raspoređenih u 27 odjela i jedan odjel za djecu s posebnim potrebama. Pored Osnovne škole "Vareš" kao matične, postoji i šest područnih škola: na Pržićima (7 učenika), u Vijaci (14 učenika), u Očeviji (4 učenika), u Ligatićima (17 učenika), na Pogari (10 učenika) i u Dragovićima (19 učenika). Škole su opremljene osnovnim nastavnim sredstvima i svaka od njih ima računar. Uglavnom su renovirane, ali je problem u premalom broju učenika u odnosu na kapacitete koje treba održavati (brojke jasno govore da se iz različitih razloga obitelji koje imaju djecu školskog uzrasta iz godine u godinu sve više koncentriraju u gradu). Dolazeća zima prilika je za

podsećanje na redovite probleme oko prijevoza učenika (u dva slučaja osigurava se prijevoz za samo jednoga učenika – iz Borovice na Pogar i iz Dubošnice također na Pogar), a posebno su priča učenici iz Vareš Majdana koji zbog opredjeljenja da pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku voze 3 km do Vareša. Nedavno je iskrsnuo problem kad im je kantonalno ministarstvo iznenada dokinulo financiranje prijevoza, koje se inače vrši samo za udaljenosti iznad 5 kilometara, ali u Varešu je takve poteze – pogotovo ako taj prijevoz za Ministarstvo predstavlja potpuno beznačajan izdatak – teško razlučiti od vršenja pritiska na (hrvatske) roditelje i djecu. Pri tome treba naglasiti da u Vareš Majdanu postoji osnovna škola i ima svoje područne škole na Budoželj, na Striježevu, u Dabrinama i dr., koju stjecajem okolnosti danas pohađaju gotovo isključivo bošnjačka djeca (katolički vjeroučitelj, primjerice, ondje ima ukupno 4 đaka). Stoga je kantonalna odluka izazvala revolt roditelja, ali na lokalnom planu nekako se iznašlo pozitivno rješenje barem

do kraja prvog polugodišta.

* * *

Mješovita srednja škola "Nordbat 2" Vareš prošloga je mjeseca bila predmetom šireg medijskog interesiranja zbog usmenog naloga kantonalnog ministarstva o otpuštanju 10 učenika i smanjenja broja odjeljenja s 15 na 12. U tadašnjim razgovorima predstavnika škole s nadležnima iz Ministarstva postignuti su zaključci koji su privremeno umirili uzburkanu varešku javnost i kamere su mogle biti ugašene. Ali – ono čega se i pribojavalo – slijede sastanci kod ministra Srete Tomaševića u Zenici na kojima svi dogovori padaju u vodu i Ministarstvo potvrđuje svoju odluku. Školi je preostalo uložiti pismenu žalbu, ali kad je i ona odbijena, vareška ulična revolucija bila je definitivno i nadasve tiho ugašena. Tada nastaje spor unutar same škole oko toga tko će učenicima priopćiti poražavajuću odluku o njihovom otpuštanju. Nastavničko vijeće, kao i Vijeće učenika, pismeno su zatražili da to učini Školski odbor koji je na javnim prosvjedima održanim početkom listopada u slučaju ovakvog ishoda najavljavao da će podnijeti ostavku. U tom odugovlačenju sporni učenici po kuloarima saznaju što ih čeka te neki od njih sami napuštaju školu, neki je nastavljaju pohađati na svoju ruku, a trojici je Ministarstvo dopustilo da ostanu. Ono početno jedinstvo potpuno je razbijeno.

Tako je Ministarstvo uspješno demonstriralo svoju moć nad učenicima, a iduće školske godine na dnevni red će doći i sama škola. Prema jasnim pokazateljima, iz nje će izaći veći broj učenika od onoga broja koji će prispjeti iz osnovne škole, te će se broj odjeljenja svesti s 12 na 9, čime vareška srednja škola, sukladno važećem Zakonu o obrazovanju, više neće moći biti samostalna nego područna. Stoga će iz škole biti upućena inicijativa za izmjenu zakona u smislu da broj odjeljenja bude proporcionalan broju stanovnika u općini, čime bi ona zadržala svoj status. To je sada jedina mogućnost, a kako će ta inicijativa proći na raspravi u Skupštini Zeničko-dobojskog kantona, gdje Vareš nema nijednoga poslanika, tek će se vidjeti.

Povrh ovih statusnih promjena, uposlenike i učenike vareške srednje škole dodatno je pogodilo to što su službenici Ministarstva navodno zaboravili blagovremeno raspisati tender, pa je školska zgrada početak studenoga i prvi snijeg dočekala bez grijanja.

B

— U DANIMA SPOMENA NA SVE POKOJNE —

PRAVILO PŠENIČNOG ZRNA

PIŠE FRA IVICA VIDAK

Svake godine na svetkovinu Svih svetih i na spomendan svih vjernika pokojnika kršćanski vjernici odlaze na svoja groblja da mole za svoje pokojne, da slave euharistiju, da iskazu zahvalnost Bogu za njihove živote.

Na grobovima svojih pokojnika palimo svijeće. Upaljena svijeća simbol je Svjetla neugasivoga, simbol je Onoga koji je za sebe rekao da je On Svjetlo koje rasvjetljuje svakog čovjeka. Na grobove svojih pokojnika donosimo cvijeće. Ono se dariva onima koje volimo.

U danima kad se sjećamo svojih pokojnika i kad podrobnije razmišljamo o čovjekovu životu i događaju njegova umiranja, dobro je da u svoju pamet i u svoja srca stavimo ove Kristove riječi: "...ako pšenično zrno, pavši na zemlju, ne umre, ostaje samo; ako li umre, donosi obilat rod. Tko ljubi svoj život, izgubit će ga." /Ivan 12, 24/

Ovim riječima izrečeno je jedno opće načelo života, koje se tiče svakoga. Samo je po sebi razumljivo, posve je prirodno da svaki čovjek ljubi svoj život. Stoga nam je teško razumljiva ova Kristova riječ: "Tko ljubi svoj život, izgubit će ga"! I sili nas ova riječ na

razmišljanje.

Da bismo razumjeli ove riječi potrebno je ponajprije priznati istinu da je čovjekov život Božji dar, a ne privatno vlasništvo s kojim čovjek može raspolagati po svojoj volji. Čovjek je porođen iz toga Života koga Bog zovemo i živi snagom Božjega htijenja.

Život ne posjedujemo kao stvari i predmete. Život je nešto što stalno teče, kao jedna velika rijeka, te ga svakoga dana trebamo ispunjati novim sadržajima ako želimo da nam bude zanimljiv, da bude ispunjen, da ima smisla. Budući da život valja živjeti, a živjeti znači dobro živjeti, često smo u strahu da ga ne možemo ili nećemo moći tako živjeti kako smo zamislili ili poželjeli. Znademo da nije dobro imati prazan život. Stoga se uvijek pitamo jesmo li dosta stekli i imali, jesmo li prihvaćeni i voljeni. Uvijek se borimo za neko mjesto pod suncem, za neki bolji komad kruha, za neki položaj u društvu. Pitamo se uvijek jesu li drugi ljudi koji žive u našoj blizini stekli više od nas, jesu li više priznati i voljeni. Mjerimo se s drugim ljudima i zavidimo.

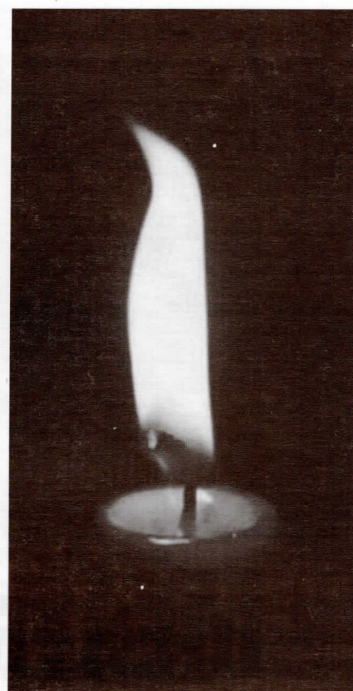
Tako se, možda i nesvjesno, sve više brinemo samo o sebi. Premalo ili možda nikako ne mislimo

na one ljude koji žive u našoj blizini, s kojima nas život svakoga dana povezuje. A život je zapravo neprestano stupanje u odnose prema drugima. Nitko od ljudi ne može biti sretan sâm. I nitko od ljudi ne može na tuđoj nesreći graditi svoju sreću. Samo zajedno ljudi mogu biti sretni.

No, ako svu svoju brigu za život usredotočimo samo na sebe i na svoje potrebe, onda naš život nije u odnosu. Posljedice takvog načina života koji živimo samo za sebe, jesu ovo prokletstvo kojim smo udareni i u kojem živimo, naše svakidašnje tjeskobe i frustracije, naše samoće i praznine.

Zato je najbolji lijek za našu životnu prazninu i dosadu, za naše tjeskobe i samoće, da prestanemo misliti samo na sebe i svoje muke, da prestanemo misliti samo na svoje jade te se počnemo malo brinuti za nešto drugo ili, još bolje, za nekoga drugoga, za živa čovjeka kao što je neki bolesnik, neki siromah, netko tko živi u samoći. Samo neka to bude za njihovo dobro, ne za naše.

Čovjek koji živi za nekoga osjeća naprosto da to ima smisla, da takav život ima vrijednost, da ima smisla s nekim i uz nekoga živjeti,

Svijeća simbolizira svjetlo

da ima smisla za nekoga se i napatiti, da ima smisla ulagati u ljude i njihove živote. Takvome životu koji se živi za nekoga ni događaj umiranja zapravo ne može ništa. Može ga samo osloboditi njegovih granica i omogućiti mu da to bude život u izobilju. Bog je u Isusu Kristu zato i pohodio ovaj svijet i ljude u njemu, da "ljudi život imaju, u izobilju da ga imaju".

B

— FRAMAFEST 2006. —

Već devetu godinu u listopadu u Sarajevu se okupljaju stotine članova franjevačke mladeži iz Bosne Hercegovine i Republike Hrvatske. Razlog tome je *Framafest*, odnosno festival duhovne glazbe koji uz bratstva franjevačke mladeži okupi i dobar broj profesionalnih bendova. Organizator ovog festivala je središnjica *Frame* Bosne Srebre, a glavni je pokrovitelj Vijeće franjevačkih zajednica. Ove godine Framafest je održan 21. listopada u Bosanskom kulturnom centru, a nastupilo je 17 izvođača iz BiH i Hrvatske. Prije samog festivala u crkvi sv. Ante na Bistriku služena je sv. misa, koju je uz koncelebraciju 17 duhovnih asistenata *Frame* predvodio naš bivši župni vikar, a sada provincijski asistent *Frame* Bosne Srebre, fra Nikica Vujica. Na ovogodišnjem Framafestu, prvi put pod nazivom VIS "Mihael", nastupili su i članovi franjevačke mladeži iz župe Vareš: Jelena Šimić, Martina Dužnović i Boban Ravlija s pjesmom "Tražila sam tebe", za koju je tekst napisala

Trio koji čini VIS "Mihael"

NASTUPIO I NAŠ VIS "MIHAEL"

IVANA V.

Kristina Čuturić iz *Frame* Fojnica, glazbu Jelena Šimić, a aranžman Josip Vukoja. Festival nije natjecateljskog karaktera, ali svi izvođači

su i ove godine nagrađeni simbolima *Framafesta* koje je izradila umjetnica Dunja Cosetto. Našima čestitamo za njihov prvi nastup s

nadom, ali i željom da će i sljedeće godine jednako uspješno nastupiti na ovom festivalu.

B

Meštrovićevo i Plečnikovo djelo

MEŠTROVIĆ, PLEČNIK I VAREŠ

PIŠE ŽELJKO IVANKOVIĆ

Varešom i arhitektima već smo se bavili. O onom rođenom u Varešu, autoru olimpijske bob-staze na Trebeviću, **Gorazdu Bučaru** (1934. Vareš – 2005. Rijeka), prije godinu dana, u 112. nastavku ovih bilješki.

O onima koji su ostavili svoj trag, snažan arhitektonski, građe-

vinski, pa i umjetnički pečat u Varešu pisali smo ranije. U svibnju 1997., u 20. nastavku ovih bilješki o **Juraju Neidhartu** (1901.-1979.), hrvatskom arhitektu i urbanistu, koji je udario pečat poratnoj arhitekturi u BiH, a dugogodišnjim radom u Varešu i Varešu, osobito Vareš Majdanu. Prije koji

broj, u bilješkama br. 124 pišući o novoj vareškoj crkvi pisali smo i o **Josipu Vancašu** (1895.-1932.), graditelju brojnih zgrada u Zagrebu, Ljubljani, Sarajevu... No, na vareškoj su crkvi, pa i u Varešu, kasnih sedamdesetih prošloga stoljeća, premda u mnogo manjoj mjeri, svoj pečat ostavili i arhitekti **Milenko Subotić** (1937.) i **France Kvaternik** (1933.).

Ipak, poseban prostor na ovom mjestu dajemo velikom slovenskom, pa i svjetskom arhitektu **Joži Plečniku** (1872.-1957.), koji je projektirao niz javnih i sakralnih objekata u Sloveniji, napose u Ljubljani. Ostao je upamćen i kao arhitekt koji je 1920. preuređivao čuveni praški Hradčane, staru gradsku jezgru, jedan od najljepših europskih, pa i svjetskih arhitektonskih i urbanističkih sklopova. Otkud onda u jednoj rečenici tako veliki arhitekt i Vareš? Po sitnici koja ne bi bila vrijedna spomena da nije sitnica jednog svjetski velikog arhitekta.

Veliko osobno prijateljstvo fra **Josipa Markušića** (1880.-1968.), jednog od najuglednijih franjevača prošloga stoljeća i franjevačkoga provincijala (1928.-1931.; 1949.-1952. i 1952.-1955.) i Jože Plečnika, vezalo je trajno Plečnika za bosanske franjeve, pa tako i za Bosnu i Hercegovinu. U svemu tome i, zamislite, za – Vareš. Točnije, za staro groblje Rudu, a poslije preseljenja Rude na Stogić, za groblje Stogić. Riječ je, dakle, o grobljanskoj kapeli što i danas stoji na Stogiću, čiji je mali toranj djelo Jože Plečnika. **Fra Vitomir Slugić** pišući o Markušiću i Plečniku kao o "dva vjernika i dva velika prijate-

lja" govori kako Plečnik u Bosni nema nijedno ostvareno djelo, osim "mali tornjić na kapelici groblja u Varešu". Istina, Plečnik je izradio idejni nacrt za crkvu "Marija Anđeoska", predao ga franjevcima da pronađu inženjere koji bi razradili njegov idejni nacrt. No, taj projekt nije prošao, kao niti drugi koji se u pismima, kako svjedoči Slugić, naziva "katedrala Vrhbosne".

Međutim, očito je usvojen projekt "malog tornjića" na kapelici na vareškom groblju za koji Plečnik, čitamo kod Slugića, piše fra Josipu Markušiću: "Sad će kapelica biti ljepša od nove katedrale Vrhbosne". Čini se da je sama kapelica, piše dalje fra Vitomir Slugić, u Varešu djelo **Ivana Meštrovića**, jer bez ozbiljne reference prof. Plečnik ne bi radio tornjić. Pišući na jednome mjestu o Plečniku i Bosni, **Ivan Lovrenović** također spominje i kapelicu u vareškom groblju, pa kaže: da ju je po "neprovjerenim legendama crtao Ivan Meštrović", a tornjić na njoj "malen kao igračka" pripisuje se Plečniku.

Gotovo nevjerovatno zvuči da su autori male i grobljanske kapele, negdje u brdima Bosne i nigdje drugdje u Bosni i Hercegovini, dva velika genija. Jedan od njih je najveći hrvatski kipar i arhitekt **Ivan Meštrović** (1883.-1962.), a drugi najveći slovenski arhitekt **Jože Plečnik**, obojica pritom i velikani svjetskoga ugleda.

Ako je i za Vareš, zvuči malo previše, ali i silno laska, premda su kapelica i njezin tornjić zanemarlivo mali i opusima te dvojice velikana. Razlog više da promišljamo njihovu vezu s Varešom.

B

STARI-NOVI ROMAN ŽELJKA IVANKOVIĆA

PRVOOBJAVLJENI U NEOVISNOJ BiH

U prosincu 1992. u opkoljenom Sarajevu Željko Ivankoviću je u izdavačkoj kući **Veselin Masleša** objavljen roman *Dodirom i svijet poče*, koji je ionako te godine trebao biti objavljen u redovitoj produkciji tog izdavača. Roman je tada kao urednik potpisao Marko Vešović i bio je to prvoobjavljeni roman u neovisnoj Bosni i Hercegovini.

Ovih dana, dvanaest godina potom, zagrebački izdavači *Meandar* i *Synopsis* objavili su novo izdanje tog romana. Premda je riječ o romanu istoga naslova, moglo bi se reći da je riječ i o posve novom romanu, jer je u međuvremenu inoviran za više od 25% nove građe, uključujući i dva posve nova poglavlja. Ovo izdanje romana kao urednici potpisuju **Branko Čegec** i **Ivan Lovrenović**.

R. R.

**CVJEČARNA
PALMA
VAREŠ**

vl. Snježana Tomić tel. 032/ 843-465

843-321

mob. 061/ 793-032

PRIJEVOZ U ZEMLJI I INOZEMSTVU

svježe cvijeće • buketi • vjenčani buketi • aranžmani
lončanice • vijenci • pogrebna oprema i usluge

NE PROPUSTITE!!!

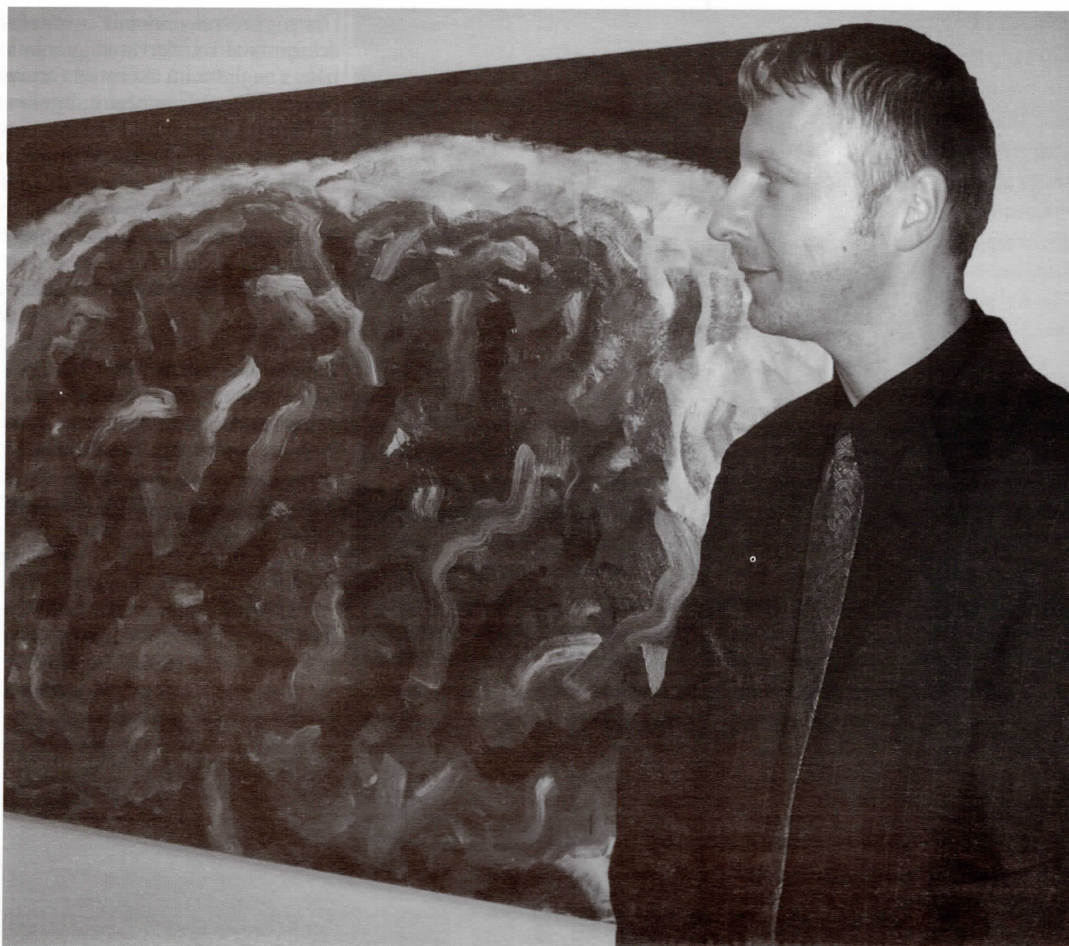
Početkom srpnja, u izdanju vareške podružnice HKD "Napredak" i IK "Rabić" iz Sarajeva, iz tiska je izašla knjiga "Kad i zvona zanijem" **Mladenka Marijanovića**.

Knjiga je tiskana u mekom povezu i u njoj se nalaze 22 priče, a likovno ju je obogatio akademski slikar Dubravko Tokmačić. Priče su prožete lokal-patriotizmom, te prepliću ratna zbivanja s mladalačkim zanosom i ljubavima.

Urednik knjige je Željko Ivanković, a njezina je cijena 15 KM i može se nabaviti u knjižari "Terzić" u Varešu ili kod izdavača.

Autor izložbe Željko Lekić

LIKOVNI ZAPISI

U sklopu programa kulturne manifestacije Dani Matice hrvatske u Sarajevu 2006. u Maloj galeriji Samostana sv. Ante na Bistriku 6. studenog 2006. godine svečano je otvorena izložba slika akademskog slikara, Varešanina Željka Lekića. Pozdravne riječi nazočnima je uputio fra Petar Vidić, predsjednik Matice hrvatske u Sarajevu, a o Lekićevim su radovima govorili Snježana Mutapčić, povjesničarka umjetnosti, i Željko Ivanković, naš poznati književnik. Na kraju se posjetiteljima s nekoliko prigodnih riječi obratio i autor, koji u ovom prostoru izlaže već treći put. Tu je, naime, izlagao cikluse "Vijaka 2002." i "Stabla 2004.", dok je ciklus "Bosanski krajolik" izlagao u galeriji Novi hram 2005. godine.

PIŠE BRANKA BALVANOVIĆ

Ovaj put Lekić se predstavio ciklusom pod nazivom "Likovni zapisi", koji sačinjava 19 slika većeg formata rađenih uljem na platnu. Tematski je ovaj, kao i prethodni Lekićevi ciklusi, vezan za prirodu, koja ovog umjetnika očito snažno motivira i trajno nadahnjuje, pa opet gledamo i stabla i bosanske krajolike. Međutim, to nipošto ne znači da pred sobom imamo nešto *déjà vu*. Ovo je nešto sa-

svim novo. Novo, jer Lekić se ne ponavlja. On je istinski kreator. On stvara. Stvara novo nebo i novu zemlju, nova stabla i nova brda. A sve su te njegove slike uznemirujuće. Ne donosi nam on lagodu, nego muku užitka. Njegova je estetika zahtjevna, uzbuđuje nas i uvlači u kontemplaciju tražeći poniranje u dubine, ne donosi nam smirenje nego nas, naprotiv, duboko uznemiruje: u nutrinu. Tamo, odakle i on sam polazi i kamo

smjera svakim moćnim potezom svoga kista. Zato pred tim slikama, u nekoj vrsti interakcije, gledatelj mora u sebi naći onu snagu kojom one zrače da bi se mogao suočiti s tim univerzumom koji nam predočava ono bitno u nama i oko nas. To je upravo ono što intenzivno struji sa zidova izložbene dvorane, to se osjeća, i uho koje osluškuje može to čuti. Taj fluid Snježana Mutapčić nazvala je energijom slike, govoreći o Le-

kićevim likovnim radovima kao o čistom slikarstvu izgrađenom zvučnim bojama. Ta "muzika boja" dala je poseban sukus ovoj izložbi koja je zvučala svojim vlastitim bićem, stvarajući ugođaj koncerta, blago podsjećajući na Musorgskog i njegove "Slike s izložbe". Svaka od Lekićevih slika nosi sobom svoju vlastitu atmosferu, ma gdje da se nađe, a Mala galerija sv. Ante bila je prikladan prostor za ta platna.

Ovdje treba reći da je izložba izazvala veliku pažnju posjetitelja, a bilo je nazočno osamdesetak gostiju, za koje je bio upriličen i prigodni domjenak. Među ostalima, kao i na prijašnjim Lekićevim izložbama u Sarajevu, bila je nazočna Antonija Konaj, slikarica rodom iz Vareša. Dodajmo i to da je ovaj Lekićev ciklus premijerno izložen 25. listopada 2006. u Drvaru, u sklopu trodnevnog duhovnog i kulturnog programa proslave stote obljetnice utemeljenja župe Bosanski Petrovac-Drvar. Za tu je prigodu Lekić uradio posebnu oltarsku sliku, akrilikom na platnu, dimenzija 2,12 x 1,6 m. Lekić, naime, nije župljanin samo svoje rodne Vijake nego, već dugi niz godina, i Drvara. Nadati se da će ta oltarska slika naći svoje mjesto i u drvarskoj župnoj crkvi koja će, ako Bog da, ipak jednom biti izgrađena. Slika predstavlja pažnje vrijedan likovni prikaz mjesne, ali i univerzalne crkve. Osim toga, poslužila je i kao motiv podloge za naslovnicu knjige "Procvat-propast-obnova" Ante Orlovca. Ta vrijedna monografija petrovačko-drvarske župe, pripremljena i tiskana za tu prigodu, predstavljena je u sklopu programa proslave jubileja župe.

Lekić je prethodnih godina napravio nekoliko radova sa sakralnim motivima i za rodnu župu Vijaku, a uvelike priprema i sakralni ciklus slika. Također je radio i portrete, a već ima i povelik broj crteža vrijednih da budu predstavljeni javnosti. Povrh svega, on se namjerava baviti i kiparstvom, pa iz Lekićeve radionice, dakle, možemo očekivati i zanimljiva kiparska djela.

B

Izložbu su razgledali i mladi

SLIKE NADAHNUTE ENERGIJOM ŽIVOTA

PIŠE SNJEŽANA MUTAPČIĆ

"Priroda je Božja glazba, ali je čuje i razumije samo onaj tko za to ima sluha."

Ladislav Z. Fišić

Akademski slikar Željko Lekić jedan je mladi zaljubljenik prirode s kojom intenzivno živi, te nam se neposredno obraća svojim opusom tematičnim bosanskih krajolika.

Izvor Lekićevih inspiracija su stvarni objekti: brdoviti krajolici, krošnjasta stabla, čempresi, borovi, plastovi, naglašeni godišnjim dobima koja slika u razdoblju proljeća, jeseni ili zime. Istovremeno spaja njihovo zemaljsko i atmosfersko dodirivanje čija ljepota i energija čine dio one prirode koju će Lekić strasno iskazati bojom i njezinom zvučnošću. Mladenačka radost u igri slikanja sebi bliskoga podneblja Bosne, u čijem je središtu brdoviti krajolik, i još više njegovo sočno raslinje kojim dominira stablo. Motiv stabla nosi ovu izložbu dajući joj strasni ritam života. Sočno stablo viđeno u krup-

nom planu kako raste u dinamici kretanja prirode, crpeći snagu iz njezine dubine. Pred nama je 19 slika rađenih uljem na platnu, u svojim blind-ramama, što još više pokazuje snagu Lekićeva čistog slikarstva i njegovih cjelovitih i dovršenih vizija prožetih iskustvom gledanja u dubinu "iz prirode" prema eksterijeru. Čisto slikarstvo izgrađeno zvučnim bojama, s polazištem u prvom planu gdje postavlja temeljni motiv povezan s pozadinom uz korištenje krupnih planova i široke kompozicije, sasvim jednostavnog rukopisa. Njegova je slika pokrenuta "iznutra", praiskonskom snagom života. Koloristički način slikanja čvrstog i stamenog postava, Lekićev rukopis prenosi u dinamizam doživljaja spajanja pozadine s motivom, odnosno spajanja zemne i nebeske sfere, ili konkretnije: slikanje osnove Zemlje na kojoj je pojavni život obuhvaćen svjetlošću atmosfere. Svaki od Lekićevih glavnih motiva na slikama ima svoju unutarnju dinamiku života, otuda dojam kao da prirodni sokovi struje

kroz prepletene vlati trava, kroz grane i stabla, kovitajući se u korjenastim krošnjama, po brdima, trepereći u atmosferi neba. "Likovni zapisi" Željka Lekića nose u sebi treptaj svake njegove slike koja se doima reljefno i živo, puninom čiste boje, širokih, gustih i energičnih namaza. Osobiti fenomen njegova slikarstva je odraz makroskopskog promatranja koje sugerira cjelinu kompozicije i tamo gdje se gubi dio stvarnog oblika, gdje ga ni nema, oblik izrasta u našoj percepciji, izvan formata slike. Način na koji Lekić slika atmosferu je također zanimljiv i čisto slikarski problem jer nastaje u fragmentima čistih tonova koji se "miješaju" u našem oku, i tek tada poprimaju stvarni oblik i prostor. Dakle, umjetnik se bavi optičkim fenomenom boje i njezine dinamičke snage, ali i "aurom" svojih motiva, ili, preciznije, Lekić slika auru drveta, svjetlost njegove životne snage i stremljenja u razvoj, a da bi time postigao i samu energiju slike.

Kada je naslikao energiju prirode i kretanje atmosfere, povijanje

i širenje krošnji, umjetnik se obraća detaljima slike: nervaturi granja i lišća s naglašenim akcentima crnih poteza bojom i nježnim bijelim mrljama osvjetljenja. Likovnost Lekićeva ciklusa odraz je izvanjskog i stvarnog, pretočenog u živi kolorizam i pokretljivost slike, a što je pak nutarnja snaga umjetnika. Očigledno, njega prožima radost prizora svakoga krajolika. Radost postojanja i rađanja drveća iz zemlje, iz šume, iz svjetlosti. Zapažaju se tanka debla što nose jake i guste lisnate krošnje, izražajne unutarnje snage. Izdiferenciranost naslikanih površina posljedica je slikareve ekspresivne naravi pri čemu se rukovodi bojom i četkom, preciznim, jakim potezima u oblikovanju "pramaterije" ili univerzuma svojih motiva. Sve su kompozicije ovoga ciklusa naslikane koloristički, u punini boje i koheziji ritma, a upravo te vrijednosti na nekim slikama prerastaju u čistu apstrakciju.

Lekićeve slike iz ciklusa "Likovni zapisi" nose u sebi i određenu simboliku. Prije svega to je simbolika pramaterije, živoga univerzuma u neprekidnom obnavljanju. Simboli života: svjetlost, nebo, zemlja, a naročito drvo u značenju uspravnosti i preporoda, pri čemu se očituju i dvije razine njegove evolucije: podzemno i nadzemno stablo, čiji životni razvoj obuhvaća materiju i duh, rast i kontinuitet. Opći je simbolizam drva postojan: drvo krije ljudsku mudrost i znanje. Drvo života je povratak u središte bitka, u edensko stanje. U zemaljskom raju to je stablo spoznaje dobra i zla. Od njega je izrađen Kristov križ, ujedno simbol otkupljenja.

Dominirajuća zelena boja ciklusa odraz je životne energije i same zemlje. Simbol je vegetacije i nade. Ljubičasta boja umjerenosti i vidovitosti, boja ravnoteže i žalosti. Crvena krije tajnu života, boja ljubavi i radosti, a plavo je boja neba, univerzuma i najdublja boja nadrealnog.

Svaka slika o drvetu zapravo je stanje onoga koji se nalazi u njegovoj blizini, a sam umjetnik se nalazi u njegovoj dubini. Nanosi njegove boje slijede kretanje atmosfere, pojačavaju uzdizanje i širenje krošnji obuhvaćenih prirodom, i njima postiže dojam gibanja, pomicanja i treperenja. Jednako vrijedni su njegovi detalji materijalnosti i rukopisa kojim apstrahira stvarne oblike izgrađujući pomoću svoje palete ono što vidi bitnim, ono što odražava čistu likovnost slike, bez ambicije da nešto nametne svome promatraču.

B

Ivankovića riječ o Lekićevim slikama

BURAN, ALI KULTIVIRAN TEMPERAMENT

PIŠE ŽELJKO IVANKOVIĆ

Nova je samostalna izložba slika akademskog slikara Željka Lekića mnogovrsno pozitivno iznenađenje onome tko prati njegovo likovno stvaralaštvo i tko je vidio njegove posljednje izložbe, njegova "Stabla" iz 2004. ili "Bosanski krajolik" iz 2005. godine.

Novine koje nam donosi ova izložba ponajprije će se vidjeti na veličini platana, a onda, uz stabla i krajolike, i po nekim posve novim likovnim motivima. Ovdje su, kao novi, motivi čempresa, plastova, a tu je i bor. Pažljivije će oko, osim ovoga, značajne promjene očitati i

u snazi i intenzitetu boja, u energičnosti pokreta kičice kojim se boja nanosi, te u snažnijoj, naglašenijoj kontrastnosti tih boja.

Saznajući iz izložbe u izložbu, a i osvajajući nove motivske i kolorističke "likovne prostore", Lekić kao da sve više oslobađa, opušta svoju ruku, pa tako i njegov pokret kista, njegova sadašnja likovna gesta, rekao bih, do kraja otkriva, demonstrira, njegov iznimno buran i istovremeno kultiviran temperament. On se očitava u naglašenijem lirizmu koji apstrakciju motivske strukture čini pjesnički dinamičnom, ekspresivnom,

gotovo olujnom (u ekspresionističkom smislu te riječi). Na ovim se platnima živi dramatski buran, intenzivan život, čak nekakav trajni, kreativni, nutarnji kovitlac, koji je tim snažniji kad ga pokušavamo gledati očima neobične autorske perspektive.

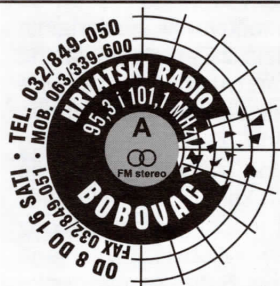
Koja je to autorova perspektiva, perspektiva koju nam nude njegove slike? Lekićeve predjele, krošnjasta stabla, plastove mi ne gledamo s distance, s ugodne udaljenosti s koje se baca pogled na pejzaž, na dio krajolika, na neki prirodni fenomen. Ne! Mi smo u njegovim slikama, u njegovim fragmentima krajolika u samom središtu zbivanja. One nas, te slike, usisavaju u sebe do mjere koja nam ne dopušta distancu, i koje nas, stoga, ne ostavljaju ravnodušnim. Bura emocija i uzvitlanost prirode, dodirnuti specifičnim autorovim temperamentom, naročito poetikom, uzburkaju i naše emocije, ponesu nas do želje za sudjelovanjem i mi smo već dijelom njegova po svemu neobična svijeta. Privatnost umjetničkoga (on govo-

ri o zapisima, a zapisi su nužno intimistički refleksi!) Lekićeva svijeta na ovim se slikama rastvorila pred našim očima kao školjka i mi ova platna uistinu čitamo kao njegove likovne zapise ili možda preciznije rečeno likovno-poetske zapise. Ovdje nije riječ o zapisima prirode, njezinu "otisku" na platnima. Riječ je o autorovim likovno-pjesničkim reminiscencijama nad prirodnim senzacijama ili u povodu njih. Vizualnu senzaciju koju živi slikarevo oko, obogaćuje lirizam njegovih emocija i njihov poetski "otisak" bojom. Intenzitet njegovih osjećanja svijeta kao da je do kraja našao ekvivalentan refleks u gesti, u boji, u nanosu boje, u njezinu intenzitetu. To što nam se ponekad njegova slika prirode učini i pribježištem nekoj "neprirodnoj" boji ili nekoj od ekstenzija "prirodnih" boja, samo je znak da je umjetnik do kraja poosobio vlastiti izraz odgovarajući tako strasnim i žestokim izazovima svoga bića.

Međutim, konstanta Lekićeva likovnoga svijeta i dalje je oblost, sferičnost tog svijeta. Mi je iznova gledamo u njegovim predjelima, stablima, krošnjama, plastovima, čak i čempresima, čiji su prirodni obrisi izrazito reski. Ta oblost, sferičnost Lekićeva svijeta sugerira nam dovršenost, dakle i savršenost formi koje su predmet slikarskog zanimanja. No, i unutar tog svijeta, unutar njegove stvarne ili fiktivne punine, živi se intenzivnim unutarnjim životom, koji autor kuša razumijevati i to svoje razumijevanje nama predočiti. Dakle, i taj nam svijet, koji je na neki način metafora savršene Božje tvorbe, svejedno da li svemira čiju oblu, sferičnu beskonačnost kušamo razumjeti, ili čovjeka i njegova života o kojemu imamo pojam kao o najsavršenijem Božjem stvorenju, demonstrira kako i unutar tog Božjeg remekdjela, pa i u svojoj vlastitosti, otkrivamo neprestane kovitlace, nerijetko i posve nerazumljive životne pojavnosti. Umjetnički nam ih je razumijevati, otkrivati, dokučivati... Lekićeve nam slike pokazuju kako to činiti. Treba uvijek biti u središtu zbivanja! Prava umjetnost, a i ove slike tom svijetu pripadaju, potiču nas na samorazumijevanje, na samootkrivanje, na samoidentificiranje, na meditaciju i, dakako, na poticajne odgovore. Na mnogo njih! Ne (jedan) odgovor i pogotovu ne (jedan) definitivan odgovor, nego mnogo odgovora na mnogo pitanja, jer i Božja stvorenja i čovjekovo umjetničko stvaranje su u svojoj biti pluralni, multilateralni. Umjetnost to zna. Lekić to zna. Lekićeva likovna gama to suvereno demonstrira. **B**

**KVALITETA
KOJA SE
ČUJE!**

VAREŠ e-mail: radiobobovac@hotmail.com

Kraljevski grad Bobovac, otkako je 6. studenog 2002. godine proglašen jednim od 777 nacionalnih spomenika u BiH, služio je više kao spomenik složenoj i vrlo nesložnoj državi kakvu danas imamo. Naime, činjenica da je u protekle 4 godine na Bobovcu bilo određenih aktivnosti, što radnog, što paradnog karaktera, iniciranih isključivo iz nevladinog sektora, nije mnogo doprinijela promjeni svijesti i percipiranju ovog mjesta koje bi u svakoj normalnoj državi bilo spomenik nad spomenicima, a u nas predstavlja samo problem. Ipak, čini se da je sastanak, koji je održan u Varešu 19. listopada 2006., zbog promjene pristupa tom "problemu", najzad, pa makar i deklarativno, urodio onim za čime Bobovac vapi, a to je zajednički angažman svih razina vlasti i svih relevantnih faktora koji u opisu svog djelovanja imaju bavljenje kulturno-povijesnim naslijeđem. Predstavnici općinskih, kantonalnih, regionalnih, federalnih i državnih institucija, te nevladinih organizacija, prvi put su zajedno sjeli za stol kako bi iznašli sustavno rješenje za Bobovac, a koje bi u najskorije vrijeme trebalo biti uobličeno u studiju. Ona bi bila temelj pri izradi projekata za uređenje prilaznih cesta od Vareša i Kakanja do Bobovca, a tako i za radove na samom lokalitetu. Dok je za zahvate i dinamiku unutar kulturno-povijesnog kompleksa Bobovca jasno da ih moraju određivati i nadzirati stručne ustanove, za asfaltiranje spomenutih prometnica potreban je širi angažman i lobiranje kako bi bar jedna našla svoje mjesto u proračunskim stavkama za iduću godinu. Tijekom ove, izborne godine, pa i prošle, investirano je uglavnom u predizborne ceste, a u predstojećoj toga ne bi trebalo biti i zato Bobovac mora tražiti svoju šansu. Kada ovo kaže jedan makar i bivši ministar (Sreto Tomašević), onda to zvuči kao koristan i iskren naputak. Međutim, kad je riječ o cesti od Vareša do Bobovca, zapravo o makadamskoj dionici od Pogari do Luku dugoj oko 11

Dio bobovačke arhitekture

POVIJESNI SASTANAK O POVIJESNOM GRADU?

Hoće li stari grad Bobovac imati budućnost prije nego se uruši i posljednje njegovo kamenje i bude sasvim prekasno?! Čini se da hoće i da je na ovo pitanje stigao odgovor u vidu okupljanja brojnih relevantnih subjekata za istim stolom i sa istim opredjeljenjem, a ono glasi: krenuti na Bobovac iz svih pravaca i s ozbiljnim sredstvima, ali – napokon – složno i sustavno!

M. MARIJANOVIĆ

kilometara, treba reći da je ona kategorizirana kao regionalna (R-444a), a izgradnja jednog kilometra takve ceste košta 350 tisuća KM (za razliku od lokalne koja košta 150 tisuća po kilometru). Budući da je trenutno u izgradnji i regionalni put R-444

(Podlugovi–Vareš–Podkamenško) koji je općini Vareš ipak od većeg interesa, općinski je načelnik Hamdo Fatić kao rješenje predložio da se "spusti" kategorija prometnice kroz Bukovicu, kako bi se lakše osigurala potrebna financijska sredstva.

"Povijesni" sastanak o Bobovcu u Varešu 19. listopada zajednički su inicirali načelnici Općina Vareš i Kakanj – Hamdo Fatić i Mensur Jašarspahić Suri, a odazvali su se – prof. dr. Dubravko Lovrenović iz Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika BiH; Lidija Mičić i Amra Hadžić iz Zavoda za zaštitu kulturno-povijesnog naslijeđa pri Ministarstvu znanosti i kulture FBiH; Sreto Tomašević i Esad Delibašić iz Ministarstva obrazovanja, znanosti, kulture i sporta Zeničko-dobojskog kantona; Šefkija Okerić iz Regionalne razvojne agencije Sarajevo (SERDA); Maja Kišić, Amra Kraksner i Siniša Ignjatić iz Razvojne agencije za središnju BiH (REZ); Samir Softić iz Fondacije "Mozaik" Sarajevo; Dražen Filipović i Marijana Šapina iz Fondacije "Curia Bani" Kraljeva Sutjeska; Mladenko Marijanović iz Udruge "Kraljevski grad Bobovac" Vareš.

Nakon što su na vareškom sastanku dogovoreni prvi koraci, uslijedio je novi sastanak u Zenici 7. studenoga na kom su koordinaciju aktivnosti preuzele razvojne agencije. Naime, općina Vareš je, prema mapi pet regija osmišljenih na ekonomskim principima, logično svrstana u Sarajevsku regiju i tako je uključena u SERDA-u, a općina Kakanj, koja gravitira Zenici, svoje je mjesto našla u REZ-u. Bobovac se nalazi u pograničnom području, ali ipak na vareškom teritoriju, no budući da se zamisao o revitalizaciji Bobovca širi na prometnu infrastrukturu, odnosno prilazne ceste, onda je jasno da se u to moraju uključiti obje agencije. Na sastanku u Zenici rečeno je da će općina Vareš ionako biti jedno od fokusnih područja SERDA-e u 2007. godini, no na projektnom zadatku za Bobovac radit će se zajedno s REZ-om i svim drugim institucijama i ustanovama, te nevladinih organizacijama.

Podjelom poslova na zeničkom sastanku dogovoreno je da će Zavod za zaštitu kulturno-povijesnog naslijeđa FBiH do konca studenog izraditi investicijski program, kao osnovu za izradu projekata uređenja i restauracije samoga grada. Jedan segment iz tog programa preuzet će Općina Vareš i razraditi ga kako bi s njime aplicirala na natječaj za projekte zaštite spomenika koji je kantonalno ministarstvo već raspisalo. Za projekte izvan gradskog kompleksa, one koji se odnose na ceste, konkretni dogovori bi trebali uslijediti čim se ovom timu priključe nadležni iz ministarstava komunikacija i prostornog uređenja. Predstavnici razvojnih agencija obvezali su se izraditi studiju izvodljivosti; njezina izrada traje 45-60 dana, a ulazni podaci trebali bi biti prikupljeni do konca ove godine. Kako je najavljeno, na narednom sastanku koncem studenoga najzad će uslijediti svečano potpisivanje Protokola, a, bude li sve teklo po ambicioznim planovima ove radne skupine, početak će revitalizacije stari i već umorni grad Bobovac najzad dočekati na proljeće.

B

Ove godine, 21. listopada, organizirano je treće vojno-redarstveno hodočašće na Bobovac, na čijem se lokalitetu pod motom "Molimo za domovinu" okupilo oko tisuću i pol vojnika i policajaca, pripadnika Državne granične službe, te vjernika iz obližnjih mjesta. Na platou okruženom jesenskim bojama i obasjanom ugodnim suncem, s improviziranog oltara ispred mauzoleja Kotromanića misu je predvodio nadbiskup vrhbosanski kard. Vinko Puljić. On je tijekom homilije uputio snažne poruke okupljenima, ali i javnosti zahvaljujući prisutnim medijima, te napose bosanskohercegovačkim i međunarodnim političkim dužnosnicima.

KRITIKE POLITIČARIMA

"Koliko nas treba nestati pa da svijet bude zadovoljan?! Izgleda da je međunarodna strategija krenula ka tome da Hrvati katolici nestanu s ovih područja, ali strani diplomati ovdje dolaze i odlaze, a mi kao narod tu cijelo vrijeme ostajemo. Dosta nam je nametanja kompleksa krivnje i samo želimo jasno kazati da želimo biti tu, na svojoj rodnoj grudi i u svojoj domovini BiH. Stoga im poručujem da ono što izgrađuju u svojim zemljama ugrade i ovdje i da nam već jednom prestanu prati mozak. Izdržali smo mno-

go toga i još uvijek trpimo, a i domaći političari često na nama liječe svoje frustracije", upozorio je kardinal Puljić.

Okupljenima je poručio da se ne odriču olako svoje povijesti i svojih korijena te da časn timerativ za svoju katoličku ustrajnost pronađu u posljednjoj bosanskoj kraljici Katarini Kotromanić, koja je u naletu turskog osvajača izgubila sve što je imala, ali nikada nije zaboravila niti preboljela svoju djecu, svoju Bobovac i svoju Bosnu.

Misno slavlje prigodnom je glazbom uvećao puhački or-

kestar hrvatske sastavnice Oružanih snaga BiH, a treba spomenuti i nazočnost dr. Josipa Vrbošića, veleposlanika Republike Hrvatske, čija je Vlada financirala projekt izložbene vitrine u grobnoj kapeli na Bobovcu, te ministrice obrane BiH Marine Pendeš i novoizabranog potpredsjednika RS-a Davora Čordaša. Poslije mise, hodočasnici su malo zavirili u mauzolej, a zatim se uputili na Luke gdje ih je uz rijeku Bukovicu čekao već tradicionalni vojnički grah.

S. P.

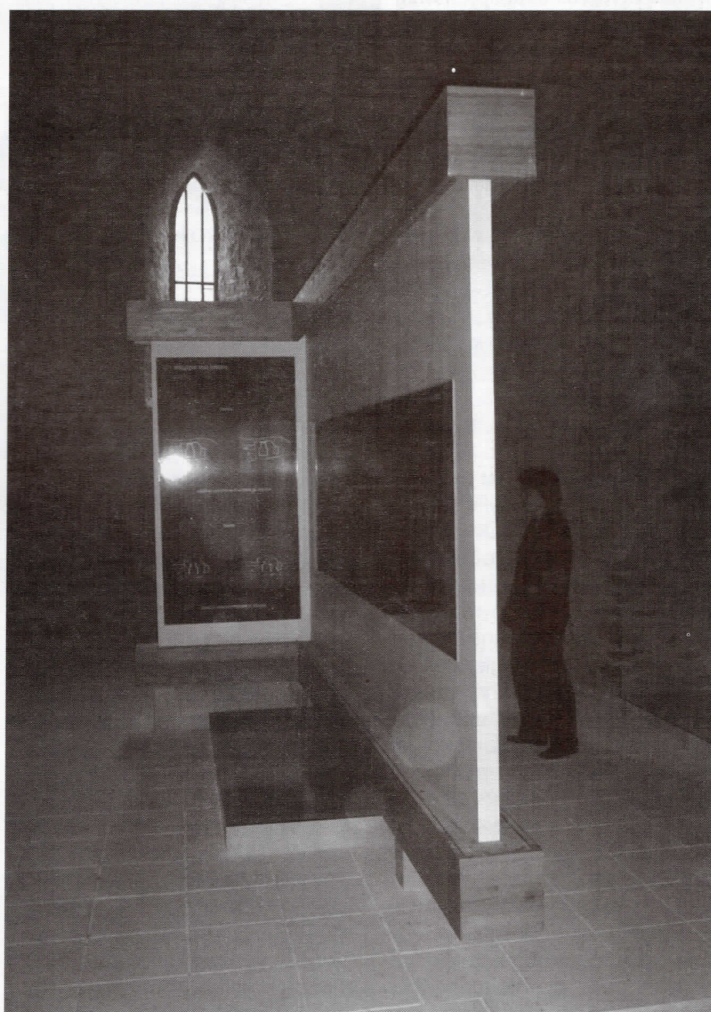
GROB JE GOVORIO SVE

U široj javnosti u posljednjih pet godina, otkako su zabilježena svekolika okupljanja na lokalitetu staroga grada Bobovca, stvorena je prilična zbrka i polemika oko toga tko ima pravo poduzimati aktivnosti ili organizirati manifestacije ondje, u ime koga i u povodu čega... Jedini koji je o tome izvješćivao podrobno i redovito je naš list, inače ne bi opravdano nosio naziv "Bobovac", pa nije naodmet prisjetiti se, primjerice, naše prve reportaže koja je objavljena u broju 55-56. Ono što je na našim stranicama aktualizirano još tada, onima koji imaju službenu odgovornost za grad Bobovac dolazi u pamet tek sad. U međuvremenu je bilo inicijativa i raznih pokušaja, ali nikad dovoljno snažnih da preokrenu situaciju na Bobovcu.

Mi smo bili na Bobovcu kad su lokalni pastiri poprijeko gledali svakoga tko naleti na njih i njihovo stado unutar grobne kapele, pa još s fotoaparatom u ruci. Bili smo na Bobovcu i onda kad su se mise održavale točno na dan kraljičine smrti, skromno i dostojanstveno, bez pompe i publiciteta kao danas. Pratili smo i aktivnosti koje su svojedobno bili pokrenuli ministri

Mijo Anić i Dubravko Lovrenović, pa nadgledali pustoš koja je na Bobovcu zavladała nakon njihova odlaska s vlasti. U posljednje tri godine, osim mise i vojnog hodočašća ujesen, u lipnju su se održavale akcije pod nazivom "Spasimo Bobovac". Međutim, mnogi i danas naziv te sutješko-kakanjske manifestacije brkaju s nepostojećom udrugom.

Sve su to znali pratiti razni mediji, a iza kamenih zidova kapele u njezinu je središtu i dalje stajao, do vrha zatrpan smećem, šutom i ovčjim izmetom – kraljevski grob! I tako, dan poslije, na Bobovcu opet nije bilo nikoga... No, sredinom ljeta 2004. u Varešu je utemeljena udruga "Kraljevski grad Bobovac", koja se primarno posvetila čišćenju i uređivanju grobne kapele kao jedinog kompletnog objekta na Bobovcu, a uz suglasnost nadležnih institucija. Unatoč nekim osporavanjima, a i brojnim opstrukcijama, te napose teškoćama u dopremi materijala na sam lokalitet, u grobnoj kapeli je napokon stvoren ambijent u koji će se uskoro moći organizirati dovođiti posjetitelje. I ovo također vrijedi otkriti – u vodstvu Udruge i Vareš i Kraljeva Sutjeska i nadasve

Prva snimka iz obnovljenog mauzoleja

obližnji Mijakovići imaju svoga predstavnika. To je pokazatelj kako Bobovac može i mora biti zajednički cilj i interes svih koji u

njegovoj okolini žive, a što bi već u skorije vrijeme mogao postati i njihov veliki privilegij.

R. R.

U galeriji franjevačkog samostana na Bistriku od 10. do 12. studenog 2006. održana je vrlo posjećena prodajna izložba proizvoda Udruge "Izvorno vareško". Naročito svečano bilo je na otvorenju, kada se okupio značajan broj ljubitelja kulture, ali i Vareša kao mjesta koje je oduvijek bilo na glasu po majstorluku i čestitosti. Pozdravne riječi kao domaćin uputio je gvardijan fra Marijan Karaula, posebno pozdravivši zamjenicu veleposlanika Republike Hrvatske u BiH Dunju Jevak, te predsjedatelja Općinskog vijeća Vareš Zdravka Maroševića. On je naglasio da je u Maloj galeriji sv. Ante u proteklih desetak godina bilo zaista mnogo različitih kulturnih priredaba – predavanja, predstavljanja knjiga, glazbenih nastupa, javnih tribina i okruglih stolova te, ponajviše, izložbi likovnih radova (slika) – ali da se ovakva izložba održava prvi put. Naveo je i razloge zašto su vrata samostanske galerije iznimno otvorena ovoj specifičnoj izložbi i zašto je osobno pripomogao u njezinu priređivanju.

Vodeće članice Udruge "Izvorno vareško"

PROMOCIJA I GRADA I RADA

M. MARIJANOVIĆ

"Sukladno svome nazivu i opredjeljenju da ostaju u Varešu, Udruga, odnosno ljudi koji je tvore, na jedinstven i vrlo simpatičan

način propagiraju ono što je vareško; na originalan način, dakle, propagiraju svoje i ljubav prema svome, propagiraju svoj rodni

grad, svoj kraj, svoj zavičaj, svoje ljude", rekao je gvardijan i dodao: "Ova udruga nadasve promovira rad, odliku koja od davnina kras

IZVORNO U DUHOVNOJ I MATERIJALNOJ KREACIJI

Vareš je mjesto bogate prošlosti, bogate tradicije, pa otuda i stoga – i velikoga i neskrivenoga ponosa. A i kako ne bi bio kad ima u svojoj prošlosti kraljevski Bobovac, Dubošticu kao riznicu kraljevstva, bogatu rudarsku tradiciju, Očeviju s njezinim majdanima, najstariju očuvanu crkvu u BiH, prvu željezaru na Balkanu, fra Matiju Divkovića i fra Filipa Lastrića, očeve bosanske književnosti i historiografije, kako ih se s razlogom imenuje, tolike ugledne franjeve, biskupe, pisce, glazbenike, likovne umjetnike, filmske stvaraocce, bezbroj vrhunskih gotovo anonimnih majstora koji su obilježili povijest naših prostora.

Posljednji je rat, nažalost, mnogo toga pokvario, ali nije i uništio vareški duh. Dvije su udruge posebno aktivne na kulturnom planu. Udruga "Kraljevski grad Bobovac", koja čini velike napore da kulturološki i turistički oživi ovo nekadašnje središte srednjovjekovne bosanske države, i Udruga "Izvorno vareško", koja neguje izvorno vareški duh u duhovnoj i materijalnoj kreaciji. Te dvije

(Željko Ivanković: Govor s otvorenja izložbe Udruge "Izvorno vareško" u Sarajevu 10. studenog 2006.)

udruge danas vidim kao mogući pokretač u svijetu duhovne i materijalne kulture nekog novog Vareša.

Udruga "Izvorno vareško" registrirana je 16. kolovoza 2005., a u cilju promicanja kulturne baštine na općini Vareš. Ona se bavi okupljanjem građana čiji su interesi da sačuvaju kulturnu baštinu kroz razne vještine slikanja (platno, svila, staklo, grafika), vezenja, tkanja, ljevanja, izrade kovačkih proizvoda i predmeta od drveta, negovanja glazbe (duhovne, zabavne, izvorne, sevdalinke) i ima 38 aktivnih članova.

Cilj je Udruge, uz očuvanje kulturne baštine, i izlazak iz okvira lokalne zajednice, povećanje broja članstva, proširenje asortimana rukotvorina i ostvarenje rentabilnosti, ekonomske samoodrživosti, kako bi se to danas reklo, jer je jednom dijelu članova prodaja rukotvorina jedini izvor zarade.

Dosad je Udruga održala tri prodajne izložbe u Varešu i okolici Vareša. Ovo je njezin

prvi izlazak "u svijet" i razumljivo je da se željela pokazati u najboljem svjetlu, unatoč još nedovoljno profiliranom i jasnom konceptu. Međutim, ovakvi "izleti" Udruge nesumnjivo će joj pomoći da se potpuno etablira i u kulturološkoj, dakako, u turističkoj ponudi Vareša, pa i cijele Bosne i Hercegovine.

Ovom se svojom izložbom Udruga reprezentira široj javnosti s dubokom sviješću da zna, ima i može pokazati vrijednosti koje neguje. Ovdje se nudi gotovo sve: u rasponu od originalnog umjetničkog stvaralaštva, preko vrhunskih proizvoda primijenjene umjetnosti, do vrhunskih zanatskih uradaka, proizvoda kućne radinosti, a sve to u različitim medijima, oblicima, materijalima: od djela likovne umjetnosti – slika ili grafika, knjiga, glazbenih djela (CD), preko majstorskih zvezova i tkanja, rukotvorina zanatske proizvodnje i kućne radinosti, do djela u metalu po čemu je Vareš nadaleko poznat već stoljećima.

Treba li spominjati da su se

proizvodi vareškoga "gvozdenog obrta" (kako bi to rekao Hamdija Kreševljaković) stoljećima prodavali od Dubrovnika i Carigrada do Damaska i Aleksandrije, a potom diljem Europe o čemu nam svjedoči i prije stotinu godina (1906.) objavljen iznimno lijep i za današnje prilike moderan katalog proizvoda vareške livnice pod nazivom *Cijenik željeznog majdana u Varešu*. Nisu se prodavali, znamo to, zato što su bili izvorno vareški, nego zato što su bili kvalitetni. Kvaliteta je mjera svakog našeg rada. Tako i ovdje i sada prepoznamo kvalitetu kreativnog i zanatskog rada vareškog čovjeka, podjednako i nadaleko znanog vareškog obrtnika i vareške žene domaćice, umjetnice veza, šivanja, tkanja...

Izvorne nošnje, izvorna glazba i običaji (vijačka *Žuta žaba* ili pjesma *Žute dunje*) vareškoga kraja, te već desetljećima poznat i priznat vareški seoski turizam, tradicionalno su poznati i izvan prostora bivše zemlje. To što je sve ratom naprasno prekinuto, pokazalo se bolnim, ali ne i nepopravljivim. Sad je vrijeme da se

vareškog čovjeka, metalnog radnika i rudara!". "Ako itko, onda upravo Varešani to znaju – a potvrđuje to i ova izložba – da rad nije samo vještina i učinak, nego prilika mnogostrukog napretka u stvaralaštvu, darivanju, vjernosti, ispunjenju i ljubavi", zaključio je fra Marijan.

Značaj i djelovanje Udruge, te raznolikost njezinih eksponata, ali i sveukupnu varešku intelektualnu, umjetničku i kulturno-povijesnu baštinu i tradiciju, nazočnima je približio i obrazložio Željko Ivanović, kome je pripala čast i obveza otvoriti izložbu. Izložbu je okrunila Jana Šoljak, jedinstveni živi "proizvod" koji Udruga ima u svojoj kolekciji, svojim dvjema pjesmama. Predsjednica Udruge Marina Marošević izrekla je riječi zahvale svima koji su pomogli u organizaciji. Članice Udruge i

same su odjenule narodne nošnje vareškog kraja, a sve se na kraju završilo čašicom razgovora i pjesmom u koju su se punoga srca uključile i mnoge Sarajke, iznenađajući dobivši priliku podići se svojim podrijetlom iz Vareša. **B**

- ◆ školski pribor
- ◆ uredski materijal
- ◆ blokovska roba
- ◆ darovni program

**KNJIŽARA
TERZIĆ**

VAREŠ, Put mira 4
mob. 061 791 133

Jana je uz pjesmu promovirala i nošnju

putem ove ili ovakve udruge stvari počnu vraćati na svoje mjesto. Vareški čovjek ima snagu, volju, kreativnost. Za potpuni kreativni uspjeh potrebna mu je i mala početna potpora. I evo nas! Kad je mogao fra Matija Divković 1611. ići u Mletke, salijevati slova, tiskati prve boscanske knjige i u sepetima ih i na konjima onda donositi u Bosnu, zašto mi danas, u mnogo povoljnijim uvjetima, ne bismo mogli činiti slične podvige

duha?! Uz podršku onih koji prepoznaju vrijednosti ovih rukotvorina, pred nama se otvaraju posve nove perspektive. Je li to sutra izložba u Zenici, pa Zagrebu, Rijeci (na tu temu je već razgovarano s gosp. Jozom Malićem iz Rijeke), je li to otvaranje malih *gift shopova*, tj. poklon galerija od Vareša, Bobovca, Sarajeva, Münchena...? Iskreno se nadam da će sve ove vrijednosti biti prepoznate.

Ja sam rođena u Varešu i živjela sam tu 17 godina, a 1980. godine sam sa porodicom napustila taj grad. Za Vareš me vezuju najljepše uspomene iz mog djetinjstva i moje prve mladosti, pa ga se i danas rado sjećam. Međutim, već odavno ništa nisam čula ništa o Varešu, a nisam ni bila u njemu oko 20 godina.

Onda sam slučajno na Internetu pronašla list "Bobovac" i oduševila sam se da još uvijek postoje ljudi koji njeguju dušu Vareša, te da to nije "mrtav" grad, kako ga mnogi nazivaju. Vaš list je zaista vrhunski i možda mnogi razvijeniji i "značajniji" gradovi nemaju takve novine. Toliko lijepih sadržaja sa tako skromnim sredstvima je zaista impresivno.

Ovim putem želim iskazati sve pohvale i drago mi je da Vas Vareš ima jer on to zaslužuje, i to znaju samo oni koji su tu živjeli i osjetili njegovu toplinu i ljepotu.

Pozdravljam Vas i želim puno uspjeha u daljem radu.

Jelena Mirić-Vukičević, Tuzla

REAGIRANJA

U listu "Bobovac" broj 141 septembar 2006. godine u rubrici "Naša priča", a pod naslovom BONO objavljena je priča koja obiluje neistinom i totalnim zadiranjem u ljudsku intimu.

Naime, odmah na početku da kažem da se radi o bolesnom čovjeku, a bolest je bolest... Zato Vas pitam, odakle pravo jednom Adisu Samardžiću da ga naziva "luđakom", ili konkretno "Bono je bio tek lokalna atrakcija, jedan luđak više u arsenalu gradskih luđa". Isto tako, Bono nikad nije bio stacioniran u Bakovićima, Bono ima svoju kuću, u ratu ta kuća nije spaljena, a ima i rodbinu koja živi u Varešu i na kraju neistinit opis njegove žene kao kurve, krajnje neukusno.

Mislim, da niko nema pravo da objavljuje nečiju intimu bez njegove saglasnosti, a pogotovo ako je ona začinjena sa puno netačnih navoda neistina. Čovjek bi mogao shvatiti sve da je pisano sa ciljem da se ukaže na određene pojave u našoj sredini, društvu općenito, o nebrigi za bolesnike kojima je potrebna pomoć zajednice u liječenju, odnosno, adekvatnom smještaju pojedinih lica u datom trenutku kako bi se spriječile neželjene posljedice, ali ne vidim da je to bila namjera objavljivanja navedene priče.

Naime, kada je Boni bila potrebna stručna pomoć i smještaj na liječenje, kada je prebijan od pojedinaca, koje slobodno mogu okarakterisati kao mnogo veće bolesnike od Bone, do te mjere da mu je bio neophodan smještaj u bolnicu na liječenje od zadobijenih ozljeda, tada se recimo takva jedna priča nije našla u listu "Bobovac", ali eto objavljuje se nešto što je po meni krajnje neukusno i neistinito, nešto što je samo sebi svrha.

Na kraju, želim da skrenem pažnju glavnom i odgovornom uredniku i uredništvu lista "Bobovac" da obrate malo više pažnje tekstovima koje objavljuju, ako ništa, istinitosti navoda u objavljenom tekstu, a po ovom već objavljenom, još se čujemo i vidimo na zato odgovarajućem mjestu.

S poštovanjem.

Lucija Babić

Ispričavamo se ako je spomenuta priča povrijedila bilo koga, jer to ni u kom slučaju nije bila namjera niti svrha njezina objavljivanja u "Bobovcu". Naprotiv, želimo naglasiti da se u rubrici "Naša priča" objavljuju književni radovi, te da se u spornom tekstu ne radi o novinarskom članku nego o priči kao književnoj formi, gdje može postojati veza između životne stvarnosti i književne fikcije, ali, i kad postoji, ona nije i ne mora biti dosljedna. Ipak, još jednom izražavamo žaljenje i našu ispriku gospođi Babić i svima koji su se zbog rečene priče osjetili povrijeđenim.

Uredništvo

ISPRAVAK

U prošlom broju "Bobovca", u rubrici "In memoriam" (str. 16-17), konkretno u tužnim sjećanjima na Mladena i Branimira Lovrenovića, umjesto Tonika trebalo je stajati Fanika i umjesto Grga trebalo je stajati Giga. Također, u tužnom sjećanju na Antoniju Tubin rođ. Terzić ispuštena su imena dviju njezinih sestara – Jelene i Dragice.

Ispričavamo se obiteljima i čitateljima zbog ovih pogrešaka do kojih je došlo tijekom pripreme lista.

Uredništvo

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 23. listopada 2006. navršilo se 40 dana otkako je preminula naša draga

BERNARDICA BERNA DUSER
(7.II.1945. – 13.IX.2006.)

Zauvijek ćeš ostati u našim srcima i mislima.
Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

ZAHVALNICA

Dana 14. studenog 2006. navršilo se 40 tužnih dana otkako više nije s nama naš dragi suprug, otac, brat, punac i svekar

STEVAN MILIJAŠEVIĆ
(1936. – 2006.)

Tvoj lik ostaje živjeti u našim srcima i mislima.
Hvala svima koji su bili s nama u najtežim trenucima i podijelili našu bol.

Ožalošćeni: supruga Jovanka, kćerke Aleksandra i Nataša, pastorak Boris, brat Rade, sestre Mica i Jelena, nevjesta Slavica, zetovi Aleksandar i Siniša, unuci i ostala rodbina

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 18. studenog navršava se mjesec dana otkako je iznenada preminuo naš dragi

VLADO ŠURKIĆ
(23.IX.1959. – 18.X.2006.)

Dragi Vlado! Hvala ti za svu dobrotu i ljubav koju si pružio. Počivaj u miru Božjem!

Hvala svima koji su nam pružili pomoć i uputili izraze sućuti u najtežim trenucima.

Ožalošćeni: majka Elza, supruga Dragica, sinovi Romeo i Boris, pokćerka Zorica, te ostala rodbina

ZAHVALNICA

Dana 18. studenog navršava se mjesec dana otkako nas je napustila naša draga supruga, majka, kćerka, sestra, punica i baka

ANKICA GOGIĆ
(1958. – 2006.)

Hvala svima koji su bili s nama u najtežim trenucima i izrazili nam sućut.

Počivala u miru Božjem!

Ožalošćena obitelj

POSLJEDNJI POZDRAV

našoj

DRAGOJ LIKIĆ
(1934. – 2006.)

U našim srcima ostaješ upamćena po plemenitosti i dobroti.

Počivaj u miru Božjem!

Prijateljice: Nevenka, Anđelija, Ana, Terezija, Lucija, Antonija i Katarina

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 19. listopada 2006. iznenada nas je napustio naš voljeni suprug i otac

ANTO MIOČEVIĆ
(25.III.1934. – 19.X.2006.)

Tuga i bol zbog tvog iznenadnog odlaska iz dana u dan su sve veći. Ne prođe ni jedan dan, a da se ne sjetimo tvog lica, tvog osmijeha, tvojih riječi...

Mnogo nam svima nedostaješ, a sjećanje na tebe i ljubav koju si nam pružio ostaju vječno u nama.

Počivao u miru Božjem!

Supruga Terezija s djecom i njihovim obiteljima

ZAHVALNICA

Dana 8. studenog 2006. navršilo se 40 tužnih dana otkako je zauvijek prestalo kucati srce našega dragog supruga, oca, djeda i brata

BRANIMIRA ČOLIĆA
(28.XII.1945. – 29.IX.2006.)

Život nestaje u trenutku, ali sjećanja ostaju zauvijek. Hvala svima koji su bili uz nas u najtežim trenucima i izrazili nam riječi sućuti i utjehe. Zahvaljujemo cvjećarni "Palma" koja je obavila sahranu našega Branka.

Tugujući: supruga Jelkica, sin Davor, kćerka Davorka s obitelji i sestra Željka

POSLJEDNJI POZDRAV

Tužnim srcem javljamo rodbini, prijateljima i poznanicima da je dana 14. listopada 2006. preminula naša draga majka, sestra i baka

MARTA MIKIĆ
(13.I.1939. – 14.X.2006.)

Izražavamo iskrenu zahvalnost svima koji su bili uz nas u najtežim trenucima i izrazili nam sućut.

Počivaj u miru Gospodnjem!

Tvoji najbliži

TUŽNO SJEĆANJE (2.XI.1993. – 2.XI.2006.)

Dana 2. studenoga navršilo se 13 godina otkako nije s nama naš voljeni i nikad prežaljeni

VJEKOSLAV ŠURKIĆ

Plemeniti kratko žive, a vječno se pamte!

Čuvali te anđeli nebeski!

Majka Elza, nevjesta Dragica, bratići Romeo i Boris, bratična Zorica te ostala rodbina

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 27. studenog navršit će se 40 dana otkako je preminuo naš dragi suprug, otac i djed

JOŽO ČORLUKA
(1932. – 2006.)

Sjećanje na tebe ostat će vječno.

Počivao u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

POSLJEDNJI POZDRAV

U ime Udruge građana "Majka Terezija" upućujemo posljednji pozdrav našoj članici

DRAGOJ LIKIĆ
(4.XII.1934. – 19.X.2006.)

Draga je bila naša članica od prvog dana utemeljenja Udruge, uvijek spremna pomoći svima u nevolji. Unatoč bolesti, bila je podrška svim našim akcijama.

Imala je hrabrost preuzeti neke obveze i odgovornosti iako je bila svjesna da joj je zdravlje narušeno. Zahvaljujemo na toj hrabrosti i odlučnosti da i posljednje atome snage utroši na dobro svih, napose na dobro onih kojima je to najviše trebalo. Njezin vedri lik, dobrota i čestitost ostat će zauvijek dio nas. S ljubavlju i poštovanjem čuvat ćemo uspomenu na Tebe, Draga naša. Počivaj u miru Božjem!

Članovi Udruge "Majka Terezija" Vareš

POSLJEDNJI POZDRAV

Dana 21. listopada 2006. prestalo je kucati srce naše drage supruge, mame i bake

JELENE IDŽAKOVIĆ
(4.VIII.1932. – 21.X.2006.)

Draga mama! Teško nam je shvatiti da te više nema među nama, da nas više nikad nećeš dočekati na vratima i ispratiti kad pođemo kući. Svaki dan bez tebe je dug kao vječnost. Vrijeme za nas se dijeli na ono dok si bila s nama i na ovo koje moramo živjeti bez tebe. Počivaj u miru Božjem!

Vječno ožalošćeni: suprug Vinko, djeca Ana i Božidar s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE (10.IX.2005.–10.IX.2006.)

Dana 10. rujna navršila se godina dana otkako je preminuo naš voljeni brat

ZVONKO ILIĆ
(1967. – 2005.)

Otišao je od nas suviše rano i ostavio bol u našim srcima. Bol je utoliko veća što je bio najmlađi od nas. Nemoguće je izraziti riječima koliko nam nedostaje. Mislimo na njega svaki dan i vječno će živjeti u našim srcima.

Brat Franjo i sestre Željka i Ivanka

TUŽNO SJEĆANJE (23.X.2004. – 23.X.2006.)

Dana 23. listopada navršile su se dvije tužne godine od smrti našega dragog

VATROSLAVA BOŽIĆA

Još i danas isto boli tužna spoznaja da te više nema među nama...
Do ponovnog susreta u vječnosti, čuvali te anđeli nebeski!

Obitelj Vedralne i Blaženka Miočevića

TUŽNO SJEĆANJE (2.XI.1993. – 2.XI.2006.)

Dana 2. studenoga navršilo se 13 godina otkako nas je napustio naš dragi

FRANJO ZLOUŠIĆ

Vrijeme prolazi, ali Ti ćeš ostati u našim mislima i srcima. S ponosom Te se sjećamo.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE (2.XI.1993. – 2.XI.2006.)

Dana 2. studenoga navršilo se 13 godina od prerane smrti našega dragog

MARINKA FRANJIĆA

Dragi naš Marinko! Vrijeme koje prolazi tužno je, život bez tebe težak je, al' ljubav i sjećanje prema tebi vječno je!

Počivaj u miru Božjem!

Supruga Marijana, kćerke Marijeta i Marijela

TUŽNO SJEĆANJE (9.XI.1993. – 9.XI.2006.)

Dana 9. studenog navršilo se 13 bolnih godina od smrti našeg najmilijeg

MLADENA DODIĆA

Vrijeme neumitno teče, a sjećanja na tebe ne blijede.

Počivaj u miru Božjem!

Tvoji roditelji te braća i sestra s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE (9.XI.1986. – 9.XI.2006.)

Dana 9. studenog navršilo se 20 dugih godina otkako nas je prerano napustila naša draga majka i baka

ANICA VIJAČKIĆ rođ. Barić

Bila si Anđeo među nama jednakima i Tebi ćemo se moliti i sretni i tužni, nadahnuti Tvojom ljubavlju. Hvala Ti na svoj ljubavi i dobroti. Neka ti Bog podari vječni mir!

Tvoji: sin Jasenko, kćerke Janja, Jasna, Jadranka i Julija s obiteljima

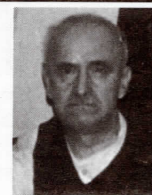
TUŽNO SJEĆANJE (11.XI.1993. – 11.XI.2006.)

Dana 11. studenog navršilo se 13 tužnih godina od tragične smrti našeg dragog supruga, oca i djeca

JERKA TERZIĆA

... Otišao si toga dana bez riječi, bez pozdrava, bez povratka i zauvijek sklopio svoje blage oči koje su toliko vapile za životom... Postoji zemlja živih i zemlja mrtvih, a most između njih je ljubav, jer samo ona jest, samo ona ima smisla... Počivaj u miru!

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE

na naše drage roditelje

IVO ZAKARIJA DODIK
(1975. – 2006.)

ANA DODIK rođ. Marjančević
(1991. – 2006.)

S ljubavlju i poštovanjem čuvamo uspomene na Vas.

Počivali u miru Božjem!

Zahvalna djeca

TUŽNO SJEĆANJE

Dana 21. studenog 2006. navršit će se 30 godina od smrti našega dragog

BOŽIDARA MUSIĆA
(21.XI.1976. – 21.XI.2006.)

Dana 30. prosinca 2006. navršit će se 9 godina od smrti naše drage

KATARINE MUSIĆ
(30.XII.1997. – 30.XII.2006.)

Uvijek ćete živjeti u našim mislima i srcima.

Zahvalna djeca s obiteljima

SPOMEN

na našeg dragog supruga i oca

ILJU POGARČIĆA
(22.X.1926. – 8.I.2006.)

Zauvijek ostaješ u našim srcima i mislima.

Počivaj u miru Božjem!

Supruga Janja, sinovi Mladen i Goran, kćerke Franka i Gordana

TUŽNO SJEĆANJE

Prošlo je više od pola godine otkako nije s nama naš dragi

KARLO MIOČEVIĆ

Uskoro se navršava godina dana otkako nas je napustila naša draga

MILA MIOČEVIĆ

Vrijeme prolazi, ali sjećanje na vas ne blijedi.

Počivali u miru Božjem!

Sestra i zaova Janja te ostala rodbina

IN MEMORIAM
BOŠKO FRANJIĆ
 (25.XII.1968. – 14.XI.1993.)
BORIS KRAMPELJ
 (12.I.1958. – 2.IX.1995.)

S ponosom i poštovanjem čuvamo
 uspomene na svoje kolege.
 Počivali u miru Božjem!

Djelatnici PU Vareš: Matija, Radoš, Zlova, Dusper, Juro, Veljo,
 Robi, Dražen M., Gavran, Marinko, Blaženko, Toni, Perićan,
 Grubeša, Mato, Vesna, Drijenka, Dojda, Danijela

IN MEMORIAM

dragom

ROBERTU FRANJKOVIĆU
 (19.XI.2001. – 19.XI.2006.)

Znaj da nikad nećeš postati naš zaborav, jer mi Te
 volimo i za Tebe molimo.

Pokoј Ti vječni, Roberte.

Tvoji najmiliji

TUŽNO SJEĆANJE (24.XI.2005.–24.XI.2006.)

Dana 24. studenog navršit će se godina dana od smrti
 naše drage majke i bake

CELINE MILETOVIĆ
 rođ. Zlović-Pejčinović

S ljubavlju čuvamo uspomene na tebe.

Počivala u miru Božjem!

Sin i kćerka s obiteljima

TUŽNO SJEĆANJE (19.XI.2004.–19.XI.2006.)

Dana 19. studenog navršavaju se dvije godine otkako
 je prestalo kucati plemenito srce našeg dragog
 supruga, oca i djeda

MARIJANA FRANJIĆA pok. Pere

Vrijeme koje prolazi ne može izbrisati prazninu i tugu
 koja je ostala poslije tebe. Ostaju nam samo lijepe
 uspomene na život proveden s tobom. Tvoja
 plemenitost, ljubav i dobrota vječno će ostati u našim sjećanjima.

Supruga Janja, kćerka Helena, sinovi Nikica i Severin, zet Wilfrid,
 nevjeste Žaklina i Marina, te unučad Katarina, Danijel, Dario i Dolores

TUŽNO SJEĆANJE (25.XI.1999.–25.XI.2006.)

Dana 25. studenoga 2006. navršit će se 7 godina od
 smrti naše drage

MIRJANE MARIĆ

S ljubavlju i neizmjernom tugom čuvamo uspomenu
 na tebe.

Počivala u miru Božjem!

Obitelji Marić, Čupka i Tomić

TUŽNO SJEĆANJE (8.XII.1996. – 8.XII.2006.)

Dana 8. prosinca 2006. navršit će se 10 godina
 otkako nije s nama naš dragi

JOSIP MALBAŠIĆ

"Ne brišu te godine,
 ne skriva te tama,
 zvijezda si što nas prati
 i vječno živi u nama.

Od smrti te nismo mogli oteti,
 ali od zaborava ćemo te sačuvati"

Tvoja obitelj

IN MEMORIAM

*"A ti idi, nek' te uzdisaji
 k nebu dignu, tamo zvijezdom budi,
 tamo meni žalosnome sjaji,
 tamo neće dostignut te ljudi."*

P. Preradović

Anđeli su došli, među zvijezdama te
 skrili

**POSljednje ZBOGOM
 VOLJENOM SINU**

TONY VIDOVIĆ
 (19.XII.1973. – 16.X.2006.)

Potpuno neočekivano, 16. listopada 2006. prestalo je kucati srce
 našeg jedinog, dragog i voljenog sina Tonyja u cvijetu mladosti.

Pokop je obavljen 22. listopada 2006. u Šibeniku.

Duboko dirnuti pažnjom i suosjećanjem, ovim putem zahvaljujemo svim dragim prijateljima,
 poznanicima, rodbini i susjedima iz Njemačke, Švicarske, Italije, Amerike, Australije, Bosne i
 Hercegovine i Republike Hrvatske koji su ispratili našeg Tonyja na vječni počinak i koji su pismeno ili
 usmeno izrazili svoju sućut.

Posebnu zahvalnost izražavamo dragim hrvatskim svećenicima u Offenburgu, kao i onima koji dođoše iz
 Bosne i Hercegovine na ispraćaj u Šibenik.

Vječno ožalošćeni roditelji Mijo i Marija, sestra Sonja i nećak Roman-Ante

Kad prođe ljeto u našoj malož željeznoj kotlini, i ono miholjsko, ostane još malo lijepih dana do Dana mrtvih. Već uz blagdan Svih svetih zna vrlo zahladnjeti, pa i zasniježiti. Zatim se iz Vareša razidu gotovo svi koji imaju kamo, te grad i okolica ostaju prkositi sumornu vremenu i dugim kišama samo sa svojim tvrdo-glavim i najupornijim žiteljima. Oblaci se tada spuste do polovice brdâ koja okružuju grad i znaju sakriti sunce danima dugo. Kiše postupno prelaze u dosadnu susnežicu koja natapa tlo i slučajne namjernike, pješake do okolnih sela. Kako se ide u noć, polako se počinje lediti mokra odjeća na zategnutim štrikovima kao i povijene grane voćaka sa slučajno preostalim plodovima. Traje to sve dok veliki snijeg ne ovije kotlinu i ne zasja ponajljepše sunce na svijetu, i najljepše u tijeku godine, nekako pred svečarsko-blagdanske božićne dane.

Trebalo bi to biti normalno, prirodno prolazno vrijeme, kada se sumorno raspoloženje i pad radnih aktivnosti, prouzročeni opisanim vremenskim prilikama, blaže u malim toplim gostionicama i u društvu dragih prijatelja. I tako je to bilo nekada. Također nekada, to je bio period ceremonijalnog svinjokolja i pečenja rakije, u društvu rodbine i dobrih susjeda, čime su se dodatno zatamljivale ružne vremenske prilike.

Danas, bojim se, u našem kraju (mnogima) nije tako. *Pust je ovaj grad*, bez toliko svojih sugrađana, razasutih diljem svijeta. Oni koji su otišli, bez prethodne težnje da dosegnu *velebni Zapad*, rado se sjećaju tih nekadašnjih užitaka i žale što ih više nema u onom intenzitetu i smislu kako je nekada bilo. Skorojevići i pametnjakovići, koji nisu znali i htjeli skromno uživati u prilikama koje im je rodni kraj nudio, drže da je dobro ono zlo koje nam se dogodilo – jer im je ono pomoglo da se smjeste u bogatije zemlje i prilike. Takvi blate i omalovažavaju rodni kraj, peru se i bježe od njega, pa mu se ponovno vraćaju jer im je on sudbina, da bi potom pame-tovali o prošlom i sadašnjem stanju po pravilu odveć negativno. Nimalo ne cijene one koji kažu: idu u

U iščekivanju prvog snijega

JESEN U KRAJU MOM

PIŠE ZDRAVKO RADOŠ

Vareš samo da umire savjest, pa su opet mirni nekoliko godina. Ne žive takvi s Varešom svakodnevno, ma gdje i ma kako uspješni i zadovoljni bili, niti im je nešto stalo do samog Vareša i onih preostalih u njemu, već samo do njihova osobnog interesa.

Ali, ostavimo na stranu sebičnjake i bivše slučajne sugrađane; pravi problemi zaista jesu u samom Varešu – i pogotovo okolici. Sigurno postoji nekolicina onih koji i danas imaju dovoljno da budu sretni i zadovoljni, da uživaju kao nekada, možda i stoga što se u starom kraju i s manje zna uživati više. Bole, međutim, činjenice koliko ima nezaposlenih ili zaposlenih bez plaće i koliki je postotak starih i nemoćnih, te samaca koji teško dočekuju pomoć svojih udaljenih ili je pak i nemaju od koga očekivati. Koliko je prerano oboljelih zbog neimaštine, stresova, usamljenosti i osjećaja bespomoćnosti? Koliko je istinski ugroženih? Kako li ti preživljavaju opisane sumorne

vremenske prilike? Kako li će teško mnogi dočekati Božić, Uskrs, novo *Vareško ljeto*...?

Bilo bi zanimljivo analizirati koliko se samoubojstava dogodilo u Varešu u periodu poslije rata, a razloge i ne treba posebno istraživati jer su očigledni. Mi koji smo otišli biramo kad ćemo navratiti u Vareš – kad nam najviše odgovara i kad nam se ondje najviše sviđa. Onda kad je Vareš pun posjetitelja i naših poznanika da bi se u njemu najljepše proveli. Ili onda kad su svečarski dani, pa domaćini potisnu realnost i teške prilike u kojima žive te se poželeti provesti kao nekad i potrudu biti najbolji domaćini. Sve ostalo vrijeme sadašnji vareški žitelji žive sami sa svojim jadima i

nedaćama, s nevremenom i sumornim raspoloženjima, s urušavanjima tvorničkih hala i propašću poslovne perspektive, s ukidanjima institucija jedne za drugom i gubitkom karakteristika grada, s novim odlascima onih koji su napokon našli kamo će otići i sve manjem broju mladih i sposobnih, te s nedostatkom prijatelja, susjeda i bližnjih na koje bi se u teškim trenucima moglo osloniti.

Pa ipak, kad zasja sunce, lijepa je zima i snježna ljepotica Zvijezda. Onda dolazi Nova godina i uz čestitanja se zaželi sve najbolje te zamišljaju bolje prilike, neko sretnije novo ljeto koje će napokon donijeti nove perspektive starom kraju...

B

KLARIN FOTOZAPIS

Na životnom putu
čovjek snuje,
a Bog određuje!
VAREŠ
1993. – 2006.

Priredio J. Klarić

• KOMPLETNA ORGANIZACIJA POGREBA
• PRIJEVOZ POKOJNIKA U ZEMLJI I INOZEMSTVU
BUKETI • SVJEŽE CVIJEĆE • LONČANICE
SVADBENI BUKETI • POGREBNI VIJENCI

tel. +387 (0)61/ 753-522
+387 (0)61/ 783-326

KASNO KARTE BACILI NA CESTE?

PIŠE DUNJA ŠEGO

BLAGO VJERNIMA

Dvije su teme koje privukoše pozornost Varešana u ove jesenje dane, a mene nekako podsjetiše na ono kad prakaraturi skupljaju lemozinu, tj. novac koji će najposlije istresti na istu hrpu, ali jedan naglašava "za žive", a drugi "za mrtve". Dok su za žive u Varešu trenutno najvažniji radovi na boljoj cestovnoj povezanosti s ostalim svijetom, za one već suočene s prolaznošću ovoga svijeta presudno je pitanje gdje je ona "duga cesta koja vodi sve do raja". Zbog realne slike stanja i sve nepovoljnije strukture stanovništva, mnogi su skloni misliti da će Vareš pravu cestu dobiti malo prekasno, jer niza Stavnju su već otišle tisuće i tisuće radno sposobnih kojima je dodijalo čekati, a oni koji dolaze običi nekog svog u Varešu priznaju da to sve manje čine za vrijeme godišnjeg odmora ljeti, ili za Božić i za Uskrs, a sve više za Sve svete ili Dušni dan. Dakle, jednom godišnje, i koliko će se tada drndati više im nije važno.

U samo jednom tjednu sredinom listopada u Varešu je umrlo onoliko osoba koliko nam se rodi djece u cijeloj godini. Ovdje govorim o podacima koje je lako uočiti kroz našu rubriku *Iz župnih matica* i ne vrijedi dramatizirati taj mortalitet jer protiv njega nemamo ništa efikasno. Posljednji val smrti, koji je više sličio na tsunامي, došao je sam po sebi, međutim problem je što se ne okrećemo natalitetu ili što imamo nedovoljan broj onih koji praktično rade na tome. Tako stalno prevladavaju crne teme i, valda u nekom makinalnom odgađanju vlastitog odlaska s ovoga svijeta, jedna starija žena ispred oglasne ploče krcate osmrtnicama izusti: "Bože me zakloni, da sad netko umre ne bi se imalo gdje osmrtnicu zalijepiti!". Pokazujući kako u Varešu unatoč svemu nije umro crni humor, čovjek istih godina, stojeći iza nje i sâm čitajući osmrtnice, na to veli: "Ih, imalo bi... ako ne vjeruješ, umri pa ćeš vidjeti!".

MAD MAX

Sasvim je uobičajeno u danima kolektivnog prisjećanja na sve pokojne upravo na grobljima iznova slušati podsjećanje naših duhovnika o tome da treba utirati sebi što bolji put u vječnost, a – u isto vrijeme na svjetovnom planu – sasvim je neuobičajeno prionuti na opsežnu rekonstrukciju cesta uoči zimske sezone. Ne vjerujem da postoji itko u ovom gradu tko bi ozbiljno prigovorio ulaganjima u popravku putova, makar je to tempirano u nevakat. Pitanje je samo tko vjeruje u otrcano objašnjenje da se s radovima nije moglo početi prije, zbog procedure oko izbora izvođača, a tko u procjenu investitora da u otužnom Varešu nije važno kako će ti radovi ispasti; važno je da strojevi ne miruju i da prihodi teku, a kuda će teći voda – da li opet cestom ili kanalom pokraj ceste? – to ćemo vidjeti tek kad majstori odu...

Ostat će ubilježeno: točno na blagdan Svih svetih bi položen novi sloj asfalta u Varešu na potezu od općine do policije. Zbog tih su radova neki ljudi umalo zakasnili svojim pokojnicima na groblja, ali tamo se nikad ne može zakasnit. Kad je pušten promet, trebalo je stati kraj ceste i doživjeti tu rijetko viđenu vozačku radost... Svi su najednom počeli stjecati dojam da imaju utegnuta kola, jer ne škripe i ne zvekeću im kao prije na onim neravninama, i bome se osiliše pa udri po gasu dok još nema nigdje nikakvih oznaka: ni pješačkog prijelaza, ni ležećeg policajca. Policajci koji ne leže nego patroliraju kraj ceste to su promatrali, a pješaci... Oni na pō ceste stignu mirno, a onda iza krivine sijevne automobil i valja dati petama vjetra iako je jasno da ljudi u poznim godinama nisu baš startni. Kao što nisu ni ti automobili za trku: čade kao parnjače, opasno se njišu, ali šoferi naskroz podivljali.

POIGRAVANJE

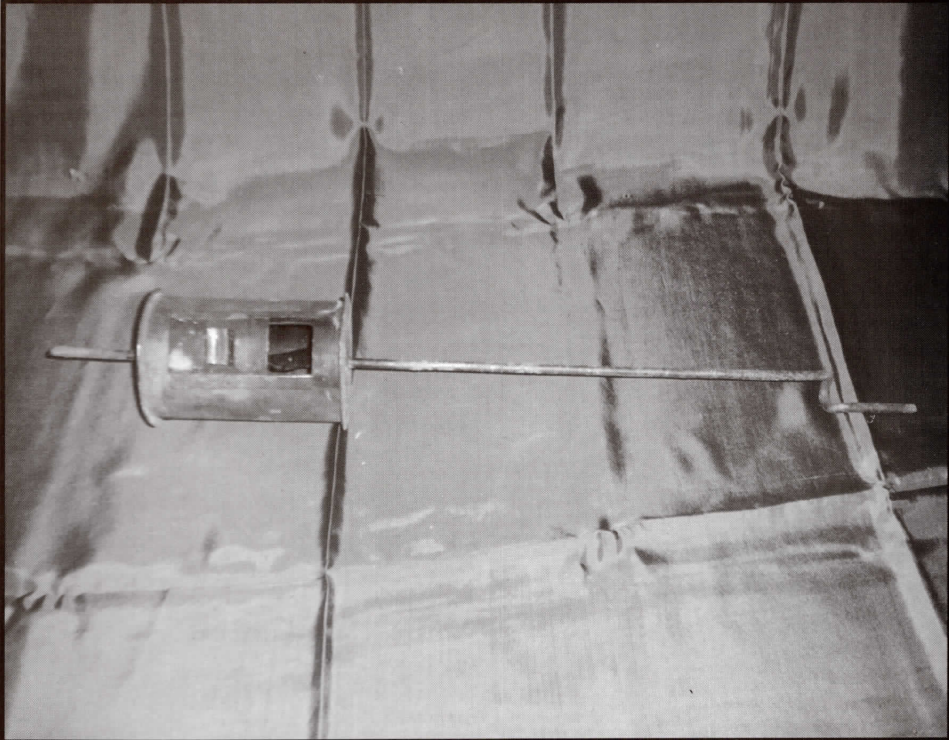
Jurcalo se tako dan-dva, srećom bez posljedica. I tad se na Vareš spustio prvi snijeg. Zabijelio malo i novu cestu; k'o što je običaj da se nekoga tko ti je prvi put u kući posipa brašnom. Periodičnim kuckanjem u blatobranima i zveckanjem po taze asfaltu oglašiš se prvi lanci. Zar to nije grehota?! Ne, za one koji idu s prikolicama po trupce, pod izlikom biznisa koji ne smije stati, nijedna cesta nije sveta. Da ne bi prošlo bez njih, naknadno naidoše i djelatnici zimske službe te lijepi novi kolovoz umjesto solju obilato posuše kamenčićima. Ne znam je li tko od izvođača gledao kako se u nas postupa s obnovljenim gornjim slojem ceste na koji se čekalo desetljećima, ali ako jest mogao je reći samo ovo: "Al' će im dugo i bit'..."

Sve u svemu, činjenica je da se u Varešu nešto radi. Izbijen je adut iz ruku onima što vele da se ne radi ništa pod Bogom milim. Ali, treba vidjeti kako se radi? Najblaže rečeno – stihijski. Ljepše, brate, zubni tehničari nekoj babi naprave protezu. Riješe kompletnu vilicu odjednom. A naše ceste... vozi, vozi pa naideš na dionicu gdje je ona mašina pljunula malo asfalta. Pogledajmo situaciju sad kad je prostrtni novi asfaltni tepih kroz grad. Treba ići 5-6 kilometara nizvodno, do Pajtova Hana, gdje se nailazi na jedan usamljeni kilometar obnovljene ceste. No, od Majdana do Pajtova već se ozbiljno

radi, pa će tu nešto i biti, ali ako se krene uzvodno također treba voziti 5-6 kilometara do stare Ponikve gdje se nalazi sljedeći komad zdrave ceste. Pa da je barem nastaviti od općinske zgrade do Janjušića kuće, odakle se pak može do Kote uskim, ali dobrim asfaltom. No, sasvim je očito da Općina ni o čemu ne odlučuje, da općinska strategija razvoja postoji samo na papiru, a da u Vareš dolazi i radi kako tko hoće i iz kog mu se pravca sviđi. Zamislite sad čovjeka u predstojeće zimsko vrijeme koji se zametne lopatom i ide raskidati snijeg: raskida jedan dio puta, pa jedan dio preskoči i nastavi dalje, pa onda i tu napusti te ode na sasvim drugi kraj, gdje će opet početi i ostaviti, itd. I što bi mu selo reklo, nego da je pukao, šenuo, skroz lud, čak bi uskoro zaživjela kletva: "dabogda ti prtina bila k'o u onog ludaka". E, tako je i s asfaltiranjem po Varešu!

									NAŠA STARINA (11)	SLOŽENI UGLJIKO- -HIDRATI	SASTATI SE U VEĆEM BROJU	LEDENJA- ČKA DOLINA U SLOVENIJI
									ZEMLJIN SJEVERNI ILI JUŽNI ...			
									ORGAN VIDA			
									ŠUMICA, GAJ			
									"INTERNATI- ONAL PHO- NETIC AS- SOCIATION"			
									MLIJEČNI PROIZVOD			
									ŠVICARSKA NOVINSKA AGENCIJA			
B	KRASTICA NA KOŽI (PERUČAC)	MJESTO U SRBIJI KOD ZAJEČARA	PERADAR	LOGIČKI PROBLEMI (APOREME)	MAGARAC (neob.)	Autor: Č. Jelić	KALIJ	ON I ...	PIJANČEV ŠTUCAJ			
NAPRAVA ZA PRŽENJE KAVE NA SLICI						KOBASICA (razg.)			BAČVANIN IZ BEČEJA			
						LIJEVCI (reg.)						
AFRIČKA DRŽAVA							KAOS, ZBRKA					
							LUDOLFOV BROJ					
BAGERI, GLIBODERI											OKRUGLO SLOVO	
											PRKOS	
KRPA ZA UTIRANJE PODA (množ.)								ČINOVNIK U ST. RIMU				
								ANGELINA JOLIE				
BLAGOVAO- NICE (tal.; anagram: ELITNI)							TURSKI LUKAVCI					
							INDIJ					
REDATE- LJICA VIDAKOVIĆ									ANTUN NALIS			
									"RIZMA"			
RUSKI GRAD NA VOLGI								LINIJA				

RJEŠENJE SKANDINAVKE, vodoravno: pol, oko, lug, ipa, sir, ats, hik, pržanj, kobasa, egipat, nered, rovokopaci, o, utirači, edil, tineji, ajini, ana marja, an, carčin, crta.

BOBOVAC

LIST VAREŠKIH HRVATA

Rješenjem Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta Federacije BiH, broj 08-651-311-4/98, list "Bobovac" upisan je u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 817, a mišljenjem istog ministarstva oslobođen je plaćanja poreza na promet proizvoda

osnivač i izdavač: HKD "Napredak", Podružnica Vareš ♦ za izdavača: Željko Franjić ♦ adresa uredništva: 71330 Vareš, Put mira 23, tel.: 032/ 849 050, fax: 032/ 849 051 ♦ internetska adresa: <http://www.vares.pp.se> ♦ e-mail: listbobovac@hotmail.com ♦ žiroračun u KM: 199-047-00042902-61 kod ABS banke d.d. Sarajevo, s naznakom: za list "Bobovac" ♦ naklada: 1000 primjeraka ♦ izlazi jedanput mjesečno ♦ glavni i odgovorni urednik: Mladenko Marjanović ♦ uredništvo: Vladimir pl. Alaupović, Zlatko Filipović, Željko Ivanković, Čedomir Jelić, Stjepan Šurkić i Mijo Vidović ♦ računalna priprema: "Art company" d.o.o. Kiseljak, tel./fax: 030/870-974, tel.: 030/871-564; e-mail: art.company1@tel.net.ba ♦ tisak: "Yoker" Busovača

PEČENJE RAKIJE

Dio turističke ponude našega grada mogla bi biti i, recimo, "rakijaska cesta" ili "tura", na kojoj bi bila naznačena mjesta i domaćini kod kojih bi se mogla kušati i kupiti dobra domaća rakija i gdje bi se moglo sjesti pored kazana te provesti neko vrijeme uz čašicu i razgovor. Čim se rakija kuša, treba nešto i prezalogajiti, a najbolje je uz kazan prisloniti kakav roštilj, kupiti koji kilogram krte teletine, koju glavicu luka, te da domaćica obvezatno napravi dobru pogaču i mladi sir s vrhnjem.

Negdje u čađavoj krovinjari ili pred kućom uspostavi se ova jednostavna naprava iz koje nakon dobre vatre poteče čudotvorna tekućina koja okrepljuje. Htjeli mi to priznati ili ne, domaća rakija jedna je od sastavnica našega života: boca se otvori kada se čedo rodi, ostavi se da ostari koju godinu za ženidbu, nazdravi se za dušu pokojnika...

A, evo, što o tome kaže nobelovac Ivo Andrić:

"Dolina je puna ledene promaje i vlažnoga snega. U kačari koja je nad vodom, svira i pišti svu noć 'veštica' pod krovom i vraća dim kroz badžu. Cvile drva sirova pod kazanom oko kojeg se vrzu umotani ljudi, bore se sa dimom i varnicama, vatrom i promajom i tada iz Tanasijevih čađavih i ispucalih ruku, iz blata, dima i prividnog nereda, na kraju, savršen i pošten posao; dobra i čista rakija, podijeljena u prvenac, ljutu, meku i patoku; sjajna i vatrena tečnost, bistra i lekovita, bez trunja i čađi, bez traga muke i prljavštine iz koje je nastala, ne oseća se na dim ni na trulež, nego miriše na šljivu i voćnjak, i razliva se u sudove, dragocena i čista kao duša.

Oko vatre koja gori pod kazanom ima još uvek gostiju, građana iz varoši, i među njima redovno i neki namernik ili besposlenjak, guslar ili pričalo neko, jer je slatko i jesti i piti i pričati kod kazana, i pored toga što dim ujeda za oči a studen bije sa leđa, ti besposleni ljudi čine sastavni deo kazana."

Priradio J. Klarić

